



POČEHOVA

KOŠAKI

387

TRJE
RIBNIKI

KRČEVINA

347
Mestni vrh

386
Piriama

Stolni vrh
383

OREŠJE

NAD PRISTAVO

MELJE

BILTEN

POBREŽJE

ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV
IN GEOMETROV SR SLOVENIJE



1972 Št. 2

MESTNO POKOPALIŠČE

B I L T E N
ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

Leto 1972

Ljubljana, marca 1972

Številka 2

V s e b i n a	stran
Peter Svetik: Geodetska služba in urejanje prostora	1
Tomaž Banovec: Poročilo z II. posvetovanja v kartografiji	10
Jože Rotar: Možnosti mestne kartografije	
Janez Kobilica: Kartografski problemi projekta regionalne prostorske dokumentacije občine Maribor	17
Peter Svetik: Zapisnik sestanka o problemih usklajevanja kartografskih metod pri urejanju zemljišč v Evropi	23
Ivan Golorej: Informacija o uporabi ortofotografske metode	30
Dragan Honzak: Stanje katastrske klasifikacije zemljišč	34
Tomaž Banovec: "GEODETSKA SLUŽBA" - časopis za geodezijo, kartografijo in kataster zemljišč	36
Odprto pismo Urbanistične zveze Jugoslavije javnosti	37
Stanko Majcen: Ustavne spremembe v SR Sloveniji in geodezija	39
Peter Šivic: Prvi smučarski dan geodetov Slovenije	42
Informacije: - Zakon o upravnih taksah	43
- "Informativni bilten" Biroja za RPP	43
- Odbor izvršnega sveta sprejel program geodetskih del za leto 1972	43
- Prvi pravnik v geodetski službi v Sloveniji	44
- Obisk kolegov geodetov iz Vojvodine	44
- Prvi smučarski dan geodetov	44
Zapisnik 1. seje predsedstva ZGIG Slovenije	45
Zapisnik 2. seje predsedstva ZGIG Slovenije	47
Poročilo za letno skupščino o delu Društva inženirjev in geometrov Celje za čas od 3.4.1970 do 10.3.1972	50

Izdala: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije

Uredniški odbor: Boris Kren, Marjan Smrekar, Bogdan Samobor

Prispevke pošiljajte na naslov: Boris Kren, Geodetska uprava SRS
Ljubljana, Cankarjeva 5/III

GEODETSKA SLUŽBA IN UREJANJE PROSTORA
(Referat na geodetskem dnevu 1971)

Naslov prav gotovo obeta več, kot bom v tem prispevku sam lahko povedal. Snov pa je vsekakor zanimiva in aktualna in istočasno pri nas še vedno v fazi intenzivnih razglabljanj in dogovorov vsaj kar se nadgradnje tiče: katastra komunalnih naprav, urbane in regionalne prostorske dokumentacije. Ob tem ne bi obravnaval topografskih osnov - ODK in načrtov, kjer je naša dejavnost vpeljana in standardizirana.

Naj takoj povzamem uvodne in zanimive misli direktorja planiranja pri Mestnem svetu Velikega Londona na kongresu v Wiesbadnu. Osnovna geodetska dejavnost je raziskovanje prostora glede na njegovo ureditev in izrabo. Pri tem mu pomagajo drugi ožji specialisti. Samo geodet je kompleksen strokovnjak, ki mora imeti pregled nad dejavnostjo ostalih. Geodeti dajejo avtoritativne nasvete glede prostorskega urejanja, posledic planiranih posegov, vrednotenja ukrepov za varstvo narave, ekonomike vzdrževanja prostorskih posegov itd. z upoštevanjem mnenj specialistov. Za to potrebujemo zanesljive podatke, ki jih zbiramo sami ali z geodetsko vestnostjo prevzemamo in preverjamo.

Ob teh mislih se velja zaustaviti in napraviti kratko analizo našega novejšega razvoja, ki brez dvoma gre v to smer vse od leta 1966. Tudi rezultati niso izostali, saj so naši prispevki tako teoretični kot praktični pri urejanju prostora v SR Sloveniji dovolj tehtni in priznani. Istočasno pa moramo vedno sproti ugotavljati, da so dosežki posameznikov, večina entuziastov preveč osamljeni in premalo cenjeni; da zaledrje, naša cca 600 mož velika vojska geodetskih strokovnjakov prepočasi miselno in operativno napreduje.

Vsa prizadevanja, vse naše delo, je usmerjeno v družbeno korist, v razvoj družbe. Za eksistenco ljudi pa moramo prvenstveno zagotoviti tri osnovne pogoje:

- prebivanje
- delo
- odmor.

V te glavne skupine lahko uvrstimo vse dejavnosti, ki so vezane na prostor: razvoj in oprema mest, infrastruktura, industrija, izobraževanje, kmetijstvo in gozdarstvo, turizem, varstvo narave itd. Vse to pa je nujno v prostoru načrtovati, prostorsko definirati in usklajevati. Zato potrebujemo vrsto zanesljivih podatkov, ki jih po naši grobi delitvi lahko razvrstimo v naslednje skupine:

1. naravne danosti kamor uvrščamo raziskave prostora s področji:

- geologija
- pedologija
- klimatologija
- seizmologija

.....

2. Objekti v prostoru so vsi tisti ustvarjeni (antropogeni) objekti, ki so vidni, ki prostor fizično zasedajo. Te prav gotovo primarno obvlada naša služba.

3. Posebne ureditve, kamor uvrščamo tiste omejitvene faktorje v prostoru, ki sicer niso vidni, so pa z različnimi akti opredeljeni in imajo za ureditev prostora poseben pomen. Sem uvrščamo:

- varstvo narave in spomeniško varstvo
- varstvo pitne vode
- rezervate za bodočo izgradnjo

.....

Tudi ti elementi so tipična naloga geodeta, ki jih v prostoru lahko natančno definira, omeji.

4. Strukture, procesi in dogajanja v prostoru so elementi, ki so vezani na neko prostorsko enoto in ponazarjajo razvoj, ekonomiko, demografijo, gibanja itd. Večino teh nalog raziskuje statistika in jih je potrebno le dobro kartografsko obdelati in seveda vezati na prostorsko enoto.

5. Pregled publikacijske dejavnosti, zakonodaje, člankov itd., kar pomeni vrsto registrov o razpravah in raziskavah prostora ter pravnih posegov v njega.

Če razpolagamo z zanesljivimi podatki teh osnovnih grup, smo k urejanju prostora doprinesli velik delež: odkrijemo vse kolizije in predstavimo prostor v njegovi stvarni vrednosti ter s tem omogočimo najbolj racionalno odločitev o njegovi izrabi. Smatram pa, da je nujna še ena osnova, in sicer koncept dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja.

Urejanje prostora je tista definicija racionalne in usklajene izrabe prostora vseh vej (resorjev) in vseh nivojev. Po urbanistični terminologiji bi obsegala pojme: asanacija, detajlni urbanistični plan, lokalno planiranje, medobčinsko planiranje, programiranje, prostorski načrt, prostorsko planiranje, resorno planiranje, regionalni prostorski plan, UN, UP, UR, urbanizacija, usklajevanje.

Geodetska služba je torej pri urejanju prostora kot temeljna prostorska veja sodelujoča v vseh nivojih. Kot taka nima interesa prostora izrabljati, je lahko v njem nevtralna in njena aktivna vloga je predvsem v:

1. pripravi prostorskih osnov - temeljnih prostorskih informacij
2. spoznavanju stanja (geodetska nadgradnja)
3. v povezovanju, ki jo prostorski informacijski sistem nudi in
4. v raziskavah prostora.

Urejevanje prostora, v tem najširšem smislu, se je pri nas začelo s sprejetjem ustrezne zakonodaje v letu 1967. S to letnico pa je povezana akcija regionalne prostorske dokumentacije in malo pred njo koncept o "razširjeni dejavnosti" geodetske službe pri nas.

Ne bi ponavljal porodnih krčev ob nastajanju atlasa RPD, čeprav je včasih prav, da se spomnimo; obnovil bi le dejstvo, da je tako prva in še zlasti druga izdaja Atlasa RPD doživela viden uspeh, prav tako tudi Atlas B - inventarizacija in

kategorizacija kmetijskih in gozdnih površin. Uspeh ni le plod izvajalcev, temveč sodelovanja vseh geodetskih upravnih in resornih služb. Prav gotovo se še spomnite naših obiskov, našega prepričevanja o koristnosti akcije in končno uspešnih dogovorov.

Akcija in njen rezultat je bil uvod, po moje dober začetek inventarizacije prostora, njen sicer majhen, a pomemben del. Takrat smo se zavedali, da je vsak začetek težak in nepopoln in zaradi tega tudi danes njenega uspeha ne moremo zmanjševati. Poudariti moram tudi, da je delo teklo v republiki v pogodbenih odnosih, v občinskih upravnih organih pa na osnovi prostovoljne pripravljenosti ali dobre volje. Potekalo je tudi brez prave študijske poglobitve, saj zato ni bilo niti časa, niti denarja.

Prav na kratko bi preletel dosedanje rezultate geodetske nadgradnje pri urejanju prostora:

1. operativna dela:

- kataster komunalnih naprav (vsaj delno za več mest)
- urbanski atlasi
- Atlas RPD 1967, 1:50.000
- Atlas RPD - druga izdaja 1969, z obsežnimi teksti in zakoni
- Atlas B - inventarizacija in kategorizacija kmetijskih in gozdnih površin v 1:25.000 s tekstnimi podatki
- redno vzdrževanje zakonodaje in nekaterih registrov
- časopisna dokumentacija
- obiski vseh občinskih geodetskih uprav in delne, od primera do primera po kvaliteti in kvantiteti različne dopolnitve in vzdrževanja
- obveščanje preko Informativnega biltena RPP.

2. Zakonodaja:

- zakon o katastru komunalnih naprav - 1968
- zakon o geodetski službi - 1970.

3. Navodila:

- pravilnik o tehničnih normativih za izdelavo in vzdrževanje KKN
- navodilo o tem, kaj se šteje za primarno in sekundarno omrežje komunalnih naprav
- kljub prizadevanju in pripravljenih osnutkih pa niso izdelana navodila za izdelavo in vzdrževanje urbane in regionalne geodetske prostorske dokumentacije.

4. PDS:

- deluje v zelo skromnem obsegu.

5. Raziskovalna dejavnost:

- konstrukcija dokumentacijskega centra
- zasnova ustanovitve dokumentacijskega centra
- zasnova študije o PDS
- študija o mestnih informacijskih sistemih.

Če smo pred leti ugotavljali, da smo začeli z delom brez poglobljenih študij, moramo danes priznati, da raziskovalna dejavnost na tem področju že dosega ali celo presega operativno delo. Ob koncu leta 1971 pa z uspehi region.prost. dokumentacije ne moremo več biti povsem zadovoljni, vendar alarma še ni treba.

sporočiti. Pri tej ugotovitvi, pa vsa geodetska operativa, kot upravni organi delajo s podvojeno močjo - tudi to je dejstvo. V največji konjunkturi pa je potrebno največ naporov za usmeritev v bodočnost.

Toda najprej še skopa analiza prehojene poti. Do uveljavitve zakona o geodetski službi in ob pogodbenih odnosih na delu RPD smo navezali ozke stike, ki so prinesli zadovoljive rezultate. Ob prehodu teama iz GZ na Biro in sprejetju zakona, pa so kontakti vse bolj pešali in rezultatov je bilo vse manj. Delovni team na Biroju je postajal vse bolj obremenjen z drugimi nalogami (tudi zmanjšal se je), GU SRS se je zanašala na iniciativo Biroja in dokumentacija v prenekaterih občinah je obležala v predalih (za leto 1971 je poslalo dopolnitve le 15 GU, polovica gradiva je še vedno pomanjkljiva).

Pri vsem tem moramo konstantirati nekaj pomembnih vzrokov:

1. premajhna miselna zrelost strokovnjakov v občinah
 2. prevelika operativna obremenjenost (premalo kadrov)
 3. splošna pomanjkljivost - vzdrževanje
 4. premajhna aktivnost geodetskih uprav.
-
1. Napake in miselnost preteklosti o delokrogu službe vse prepočasi odpravljamo. Pri tem je nastala v zadnjih letih med občinskimi upravami velika diferenciacija: od sposobnih, elastičnih, vitalnih, prodornih in razgledanih kadrov, do klasičnega zemljemerca. Torej bi lahko postavil trditev, da je med nami:
 - veliko dobrih obrtnikov
 - malo vsestransko razgledanih in aktivnih strokovnjakov.Prav gotovo je lažje biti spreten in priden pri operativnem delu, ki nudi neposreden osebni finančni uspeh, kot razdajati svoje moči za uveljavitev sodobnih tehnologij, uveljavitev svoje stroke v svoji družbeni politični skupnosti, uveljavitev novih idej, kar psihično utruja in kar je najbolj izpostavljen kritiki. Znano pa je, da smo za kritiko hitro vsi sposobni.
 - Bore malo urbanističnih dokumentov poznam, kjer so kot sodelavci navedeni geodeti ali geodetske uprave, čeprav tem elaboratom lahko prispevamo do polovice gradiva.
-
2. Prevelika operativna obremenjenost je povezana s prvo ugotovitvijo in dejstvom, da skoraj v vseh delovnih in upravnih organizacijah manjka kadrov. Predvsem pa velja ugotovitev o neenakomerni obremenitvi v kvalitativnem smislu.
 3. O vzdrževanju smo že slišali tehtne ugotovitve. Tu smo vsekakor premalo dosledni, zmanjka nam moči in vztrajnosti. Kontinuiteta in permanentnost pa sta osnova za obstoj kakršnega koli sistema.
 4. Prizadevanja GU SRS na področju zakonodaje, programa geodetskih del, ustavnih amandmajev so bila zelo velika, naporna in plodna. Ob tem ni čudno, da je organizaciji geodetske prostorske dokumentacije, ki obsega po navedeni delitvi od celotne inventarizacije prostora v glavnem stanje: (vsaj po trenutnem spoznanju)
 - objektov v prostoru in
 - posebnih ureditev.posvetila premalo pozornosti. Ob tem moramo takoj dodati še objektivne težave, kot so:
 - reorganizacija zvezne uprave in zvezne zakonodaje
 - problematika okrog karte 1:25.000
 - nejasna opredelitev zahtev po elementih PD
 - neopredeljeni odnosi z Birojem RPP itd.

Ob vsem tem pa zakon jasno in nedvoumno opredeljuje naloge službe v zvezi z regionalno prostorsko dokumentacijo. Zato v tem oziru dileme ne bi smelo biti. Povsem drugo pa je vprašanje, kako zakonska določila sprovesti ob:

- popolni samostojnosti občinskih upravnih organov
- njihovi miselni nezrelosti
- finančnim stroškom, ki v tej zvezi nastajajo itd.

Te, tako objektivne kot subjektivne težave pa bi se morale umakniti dejstvom splošnih koristi, ki jim gradnja prostorskega informacijskega sistema služi in celotnemu geodetskemu kadru prinaša.

V zvezi z navodili je bilo storjenega mnogo. Bil je pripravljen že nevem kateri osnutek, organizirani so bili razgovori po območjih s projektanti, vedno znova pa so zijale neznanke:

- karta 1:5000 ali 1:10.000
- karta 1:25.000, 1:50.000
- vsebina
- kriteriji in nivoji
- oleate sistemi
- prehodno obdobje itd.

V mnenju o navodilih je republiški urbanistični inšpektorat med drugim napisal: geodetska služba naj najprej ažurira stanje posestnih mej in kultur ter uredi površine; šele potem bo lahko dala kaj več. Nekaj grenke resnice je v tej trditvi: nevzdrževani so katastrski načrti, karta 1:5000, RPD pa je komaj zaživela in že stagnira.

Danes sme prepričan, da bi bilo najbolje dokumentacijo energično nadaljevati tako, kot je je zasnoval GZ, kajti tako bi:

- obogatili fond podatkov
- imeli le-te ažurirane in
- pridobili čas za prehod na višjo stopnjo obdelave.

Odgovor na vprašanje, zakaj je po občinah sorazmerno v prostorski dokumentaciji malo storjenega, vem že naprej: premalo časa, kadrov in končno finančnih sredstev. Pri tej ugotovitvi so seveda zopet izjeme, ki so sistem prostorske dokumentacije razvile v okviru občine od 1:1000 do 1:50.000 in celo prispevale velik delež v raziskovalnem delu. Tudi današnje konjunktore ne bi bile brez intuziazma posameznikov, pa tudi Bilten našega društva itd.

Ob tem bi ponovno spomnil na uvodne besede v Wiesbadnu o ažurnosti in zanesljivosti podatkov. Naj navedem samo problematiko občinskih mej, in mej katastrskih občin, ki jih do danes, kljub številnim intervencijam nismo uspeli urediti v merilu 1:25.000, saj so zaradi različnih virov podatkov in kasnejših sprememb, kar pa vse izvira iz geodetske upravne službe, delale velike preglavice celo za karto 1:750.000 in 1:400.000. Kdo je torej kriv, da imamo posebne meje v:

- statistični službi
- urbanističnih programih
- gozdnogospodarskih načrtih itd.

saj so to osnovne prostorske enote, ki bi jih prav mi geodeti s svojo priznano pedantnostjo in poklicnim obvladanjem prostora morali imeti že davno urejene. Kako se bomo torej lotili meja statističnih okolišev, če bomo na njih vezali številne podatke, če nam bodo osnova za razne prostorske odločitve in končno za nedvoumne popisne podatke! Ta problematika za regijo ali republiko ni kočljiva, odločujoča pa je v območju same občine.

Zelo pomembno vlogo v urejanju prostora pa ima tudi kartografija, saj vsak prostorski program (plan, načrt) temelji na kartografskih prikazih, tematski kartografiji, ki najbolj nazorno in vsakomur razumljivo ponazarja stanje in dogajanje v prostoru ter zamisli razvoja. Pri tem bi poskusil samo tematsko kartografijo na osnovi praktičnih izkustev pri urejanju prostora opredeliti v:

- osnovne tematske karte
- sintezne tematske karte
- razvojne (planske) tematske karte
- kompleksne tematske karte.

Tematska kartografija pri urejanju prostora je torej problematika, s katero se ukvarjajo najrazličnejši strokovnjaki, je izrazita interdisciplinarna dejavnost, v kateri bi moral imeti pomembno vlogo prav geodet. Lahko trdimo, da brez kartografije ni ureditve prostora. Tematske karte s pravilno izbiro in kombinacijo elementov direktno izražajo procese v prostoru in s tem omogočajo planske odločitve.

Za kompatibilnost podatkov, hitro komuniciranje in zlasti hitro vizuelno obvladovanje podatkov, so nujne nekatere uskladitve, predvsem:

- merila
- oznake
- kronološke opredelitve
- prostorska enota
- terminologija.

Spomnim naj, da je Komisija IS SRS za vprašanja regionalnega prostorskega planiranja na eni svojih sej osvojila naslednja merila: 1:750.000, 1:400.000, 1:200.000, 1:100.000, 1:50.000 in 1:25.000. Oznake, ki so bile 1967 izdelane na GZ SRS z dopolnitvami polagoma prodirajo v prostorsko načrtovanje in tudi v sodelovanje štirih dežel. Kronološko so elementi opredeljeni kot stanje, gradnja ali zagotovljena finančna sredstva, projekti. O terminologiji v urejanju prostora smo pa že zašli v pravo slepo ulico. Pred kratkim je UI SRS izdal delovno gradivo Urbanistični terminološki slovar, ki obdeluje nad 1.000 pojmov, ki povzročajo zmedo v slovenščini, da ne govorim o primerjavi s tujimi jeziki.

Prav z aspekta inventarizacije prostora in kartografske obdelave, se moram dotakniti tudi urbanističnih programov, ki bi morali po zakonu o urbanističnem planiranju biti izdelani do 31.12.1969. Svojčas sem se tej problematiki moral podrobneje posvetiti in nastala je dokaj zanimiva analiza, iz katere bom v kratkem povzel le tisto, ki je za današnjo temo zanimivo. Urbanistični programi so značilni po:

- neenotni metodologiji
- raznovrstnih terminoloških definicijah
- različni vsebini in kriterijih
- neusklajenih virih podatkov
- neenotnih tabelaričnih prikazih
- različnih osnovah in merilih
- vsemogočih oznakah
- nenatančnih situacijskih prikazih
- neenotnih materialih grafičnih prikazov.

Vse to je do temelja razblinilo zamisel in spočetka prepričanje, da bomo RPP izdelali z "lepljenko" urbanističnih programov, nekoliko skoordinali, uskladili

z resorji in dodali zamisli in projekte republiškega pomena ter intencije koncepta družbeno-ekonomskega razvoja, ki jih UP niso upoštevali. Popolna heterogenost le-teh pa onemogoča kakršno koli sumiranje podatkov in prognoz za celotno republiko. To mora biti tudi nam dobra šola v dogovarjanju in definiranju podatkov, meril, oznak, in obdelav, ki naj bodo za republiko enotni in dalje v usklajevanju med republikami in državami.

Od navedenih kolizij bom na hitro obdelal le za nas pomembne. Merila UP niso najvažnejša (UP so izdelani le v dveh merilih), veliko bolj je problematična izredna zastarelost teh kart in neenotnost izdelave. Dilema okrog teh osnov je bila tudi močno prisotna v zvezi z izdelavo navodil. Ko smo na nedavnem posvetovanju o kartografiji v Beogradu ostro razpravljali o novi karti 1:25000 in to postavili kot družbeni problem, smo naleteli na povsem gluha ušesa.

Oznake - simboli so v vsakem urbanističnem programu za iste elemente povsem drugačne in to pogosto celo brez prepotrebne legende. To prav gotovo otežava hitro čitanje vsebine karte in medsebojno primerjavo ter povzroča neenotno tretiranje vsebine.

Ključ oznak za Atlas RPD je prav gotovo dobro rešil časovno opredelitev elementov: stanje, projekti, prognoze, v čimer je v UP največja zmeda in včasih iz njih nemogoče razbrati, kaj obstoječe kaj v projektu. Za izdelovalce je sicer to dobra rešitev, za uporabnike pa predstavlja veliko zmešnjavi.

Natančnost situacijskih prikazov je zelo majhna, tako da nastaja vprašanje smiselnosti takih prikazov. Prevelika shematizacija in uporaba simbolov za prostorsko povsem definirane elemente močno zmanjšuje uporabnost materialov. Vzroki so predvsem:

- nepoznavanje topografije
- slabo kartografsko znanje
- premajhna pedantnost in skrbnost
- premajhno spoštovanje situacijskih prikazov.

Tako v njih srečamo:

- s simbolom (krogom) definiran UN in ZN
- s kvadratnim rastrom označen vodovodni rezervat
- pravokotno na plastnice planirano cesto
- arhitektonsko stilizirano mejo občine itd.

Reprodukcije kartografskih materialov so zelo različne, vse pa slabe in nepregledne, razen ročno risanih originalov.

Vse te pomanjkljivosti bi z aktivno vlogo lahko dodobra odpravili. Po sedanji hierarhični lestvici prostorskega planiranja (RPP, UP, UN, ZN) torej aktivno sodelujemo le pri RPP in ZN ter delno pri UN, najbolj kritično pa ostaja stanje v urbanističnih programih. Doslej sem kot sodelavce občinskih geodetskih uprav pri UP naletel le v dveh primerih.

Vsaka dejavnost, tako tudi dejavnost naše službe prodre, je vitalna, ima uspehe le tedaj, če je masovna, če uspe aktivirati večino članstva. Če pa le malo analiziramo akterje, nosilce idej in akcij med nami, bomo izluščili le dobro desetino, tako v:

- organizacijskem in raziskovalnem smislu
- na posvetovanjih
- v društvu
- v Biltenu itd.

Pred leti smo forsirali akcije iz republike, inicirali potrebe na vseh mogočih mestih, danes pa potrebujemo rezultate. Zaman so prizadevanja okrog izgradnje prostorskega informacijskega sistema, če ne bomo dosledno vsi zalagali ta sistem tudi z natančnimi in ažurnimi podatki. Zaman je zakonodaja, če je ne spoštujemo, ali če ne moremo zagotoviti njenih zahtev, ali če ne bomo stanje v prostoru v določenem nivoju obravnavali koordinirano, s kompatibilnimi podatki. Tako kot se v okviru občine hitro srečamo z problematiko sosednjih občin, se v okviru republike, s sosednjimi republikami in deželami sosednjih držav in vedno naletimo na nujnost usklajevanja.

V bodočnosti bo prav gotovo imperativ našega dela v urejanju prostora, kar pomeni izgradnjo takega PIS, ki bo sposoben hitro in učinkovito posredovati v vseh prostorskih posegih tako mikro kot makrolokacij. To pa bo zahtevalo dovolj naporov, racionalno organizacijo in najsodobnejšo tehnologijo dela. Za množico elementov takega sistema pa je našo republiko nujno obravnavati kot enotno regijo.

Dokajšnja zmeda, ki je vladala in je še zmeraj prisotna v urejanju prostora zaradi:

- neizkušenosti
 - nepopolne zakonodaje (po zakonskih predpisih)
 - neusklajenost med resorji in občinami ter
 - predvsem premajhne raziskanosti prostora
- bo postopoma urejena, čeprav bo urejevanje prostora nepopolno toliko časa, dokler ne bomo zaključili vseh raziskav prostora. Splošne zasnove regionalnega prostorskega razvoja, ki jih bomo v sicer pomanjkljivi obliki dobili prihodnje leto, bodo našle svojo konkretizacijo v naslednjih dokumentih:
- RPP (1:200.000 do 1:750.000 in manj)
 - območnih - medobčinskih programih (1:400.000 do 1:100.000)
 - reambuliranih UP (1:25.000 do 1:50.000)
 - UN in ZN (1:10.000 do 1:500).

Da pa bo lahko funkcioniral sistem urejevanja prostora (sistem prostorskih planov, programov, načrtov), mora delovati tudi sodobno organiziran PIS. Revizija UP v bližnji bodočnosti bo prav gotovo akcija, v katero se moramo dosledno aktivno vključiti, istočasno pa povečati in posobiti sodelovanje na vseh nivojih urejanja prostora.

PIS bo po današnjih izkušnjah zajemal podatke od:

- geodetske službe (stanje v prostoru, nekatere statistične podatke in razne kartografske obdelave)
- resorjev in projektantskih organizacij (prognoze razvoja, nekatere statistične podatke in katastre)
- statistične službe z izboljšanimi in prirejenimi podatki, ki jih že vodi in vzdržuje.

Geodetska služba bo torej dajala predvsem stanje v prostoru po dogovorjenih elementih, dobivala pa globalne podatke za celotno republiko (kar bo omogočilo primerjave, analize in nova spoznanja) ter projektno stanje in druge informacije o prostoru.

Da bomo nalogi kos moramo poleg klasičnih del, fotogrametrije, kartografije in elektronike biti enciklopedično seznanjeni tudi z vsemi dejavnostmi - vejami, ki se v prostoru srečujejo, ki prostor raziskujejo ali ga oblikujejo. Izboljšati moramo predvsem organizacijo kroženja informacij (dajalec informacije je jutri koristnik vrste drugih informacij), izkoristiti vse možnosti AOP (računalnik, avtom, kartirna miza, MFT, ortophoto priprav.) preurediti zakonodajo (zakon o elektr. obdelavi podatkov za potrebe planiranja na Bavarskem), pripraviti vrsto kart, opredeliti prostorsko enoto in nadaljevati ustrezne raziskave. To pa pomeni stalno izobraževanje in vzgoja ustreznega profila kadrov, stalno izmenjavo izkušenj, in najširšo presojo o takih obložitvah, ki bodo koristile celotnemu prostoru naše družbe.

Tolmač nekaterih kratic

RPD	regionalna prostorska dokumentacija
RPP	regionalni prostorski plan
GZ	Geodetski zavod SRS
ODK	osnovna državna karta
PDS	prostorski dokumentacijski sistem
Biro	Biro za regionalno prostorsko planiranje
PD	prostorska dokumentacija
UP	urbanistični program
UN	urbanistični načrt
ZN	zazidalni načrt
AOP	avtomatska obdelava podatkov
MFT	mikrofilmska tehnika
UR	urbanska regija
PIS	prostorski informacijski sistem

Tomaž Banovec

POROČILO Z II. POSVETOVANJA O KARTOGRAFIJI

Posvetovanje je bilo 17., 18. XI. 1971 v Beogradu v prostorih Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije.

Na posvetovanju je sodelovalo nekaj nad 100 geodetskih strokovnjakov. Relativno veliko udeležencev je bilo iz Slovenije (17). Slovenija je tudi prispevala lep del referatov (5 od skupaj 29). Pri tem velja poudariti, da so edino slovenski referati imeli nekaj barvnih prilog, kar smo za posvetovanje o kartografiji tudi pričakovali. Pregled referatov:

- Bosna in Hercegovina 1 referat,
 - Črna Gora 0 referatov,
 - Hrvatska 3 referate (2 avtorja),
 - Makedonija 0 referatov,
 - Slovenija 5 referatov (5 avtorjev),
 - Srbija 8 referatov (6 avtorjev),
 - VGI in Institut JRM, Split, 3 referatov (11 avtorjev)
- Skupaj 28 referatov.

Ta pregled seveda ne pomeni razvitosti ali nerazvitosti kartografije posameznih republik ali grupacij, vendar je dovolj ilustrativen. Zanimivo je, da so vse slovenske referate napisali proizvajalci iz operative, vse hrvatske predavatelji s fakultete, večina srbskih je napisana s strani negeodetov (geografov), v kolikor ni šlo za kakšne komparacije ali v bistvu koreferate. Referati z VGI-ja so obravnavali predvsem svojo vojaško problematiko, razen nekaterih izjem (Peterca, Buder).

Prvi dan je delo potekalo relativno počasi, ker se večina referentov ni držala dovoljenih 10 minut. Ta bolezen je na jugoslovanskih posvetovanjih pravzaprav že kronična in se posebej nekateri posamezniki sploh ne dajo obvladati in izkoriščajo tudi do 35 minut potrpežljivost publike. Pomanjkanje modernejših pristopov na posvetovanja se je čutilo predvsem v tem, da po vsakem referatu ni bilo ustrezne diskusije in da so bili referati podani v neredu, niso bili prav grupirani, mešale so se posamezne grupacije, ker kaže, da so jih organizatorji uvrstili v program tako kot so prihajali, ne pa po skupnih afinitetah. V kolikor je bila heterogenost prevelika bi bilo dobro, da bi v bodoče omogočili delo po posameznih strokovnih grupacijah - komisijah.

Delo redakcijske komisije bi moralo biti opravljeno pred posvetovanjem. Po izdelkih in objavljenih referatih ter prebrani vsebini smo lahko ugotovili, da redakcijski odbor sploh ni delal. To je posebej potrjevalo dejstvo, da so nekateri referenti pripravili pravzaprav izredno heterogene prispevke, nekateri so bili nedosledni, nekateri so imeli slaba teoretska izhodišča, spet drugi so bili pa praktično že zgodovinski in bi tudi ne smeli biti sprejeti na moderno posvetovanje. Poleg tega lahko zamerimo redakcijski komisiji, da spet ni zahtevala kratkih izvlečkov v svetovnih jezikih, kar jemlje posvetovanju strokovno-znanstveno moč in znižuje nivo posvetovanja na nivo slabega seminarja. Osrednji kartografski problemi, kot so na primer: organizacija kartografije v bodoče, problem

tajnosti nekaterih kartografskih izdelkov, stanje kartografije v SFRJ in razvoj v bodoče, usoda osnovne državne karte in podobno, bi morali biti rešeni z naročenimi, dovolj temeljitimi referati. Izgleda da so organizatorji sami želeli predvsem ekonomske efekte na posvetovanju zato do takih naročil referatov ni prišlo in temu primerno tudi odgovorov praktično ni. Tudi to bo treba v bodoče pri organizaciji takih posvetovanj temeljiteje upoštevati.

Slovenski prispevki (5 po številu) so bili zelo različni. Tako je Banovec opisoval SYMAP kartografijo s posebnim ozirom na računalnike, Kos Vili je poročal o novi kartografski publikaciji "Karta za planiranje" 1:20.000, Rotar Jože je govoril o možnostih tematske mestne kartografije, Pregelj Albina o uporabnosti geodetskih načrtov za izdelavo nekaterih kart, Janez Kobilica pa o oleatnih sistemih in organizaciji mestne kartografske službe. Poleg tega sta v diskusiji pripravljena nastopila še Stanko Majcen s prispevkom o kartografskih sistemih in funkciji ter vlogi Geodetske uprave SRS v kartografiranju slovenskega prostora in Peter Svetik z nekaterimi pogledi urbanistov oziroma prostorskih planerjev in njihovimi pričakovanji v zvezi z kartografskimi materiali. Splošna ocena o slovenskih referatih je ugodna. Bili so dovolj različni, odpirali so zelo zanimiva nova področja (avtonatizacija, nova topografska karta, tematska kartografija, oleatni sistemi in podobno). Žal pa je komisija za sklepe šla na delo še pred sodelovanjem slovenskih prispevkov, tako da mislimo, da nekateri konstruktivni predlogi v zvezi s tem, podani z naše strani, sploh niso bili upoštevani v delu komisije za zaključke.

Diskusija je bila sicer zanimiva, vendar se večinoma ni nanašala na referate, narveč so večinoma diskutanti pripravljali manjše diskusijske prispevke v zvezi z svojimi izkušnjami. Nastop dr. V. Živkovića lahko razumemo bolj kot diskusijo kot pa referat, čeprav je bil kot tak podan. Njegova osnovna teza je bila negacija dosedanjega sistema osnovne državne karte, redukcija preštevilnih barv v tej karti in kot (višin), ter predlog za izdelavo enotne karte za teritorij Srbije v merilu 1:10.000. Z njimi je polemiziral ing. M. Mrvić in ga popravljajl glede na kote, število barv in podobno. Poleg tega je opozoril, da karta 1:10.000 pravzaprav v sistemu ODK, kot taka že obstaja. Pri tem je mnogokrat citiral slovenske izkušnje in slovenske odločitve za karto 1:10.000 za manj urbanizirana področja. Tov.ing.T. Cvetković je pohvalil slovenski koncept pri izdelavi osnovne državne karte in ga zelo močno propagiral. Zanimivo je, da so ga za nekatera delališča v Srbiji že s pridom uporabili (Kragujevec).

Komisija za sklepe je na koncu drugega dneva predlagala sledeče sklepe: (začasno in brez recenzije)

1. Razvoj geodezije in kartografske stroke^V Jugoslaviji je tako buren in tako pomenben, da kartografije ne smemo tudi organizacijsko prepustiti naključju. Potrebno se je vključiti tudi v mednarodna dogajanja na tem področju in storiti ustrezne ukrepe. Tako naj bi na nacionalnem nivoju ustanovili sekcijo za kartografijo pri Zvezi GIG Jugoslavije in še poleg tega nacionalni komite za kartografijo, ki bi predvsem sodeloval z mednarodnimi organizacijami (OZN). Sedež in sekretariat bi se lahko selil po inštitucijah.

2. V zvezi s prvo nalogo naj bi se ustanovila delovna grupa, ki bi pripravila vse organizacijske in tehnične pogoje za delo take sekcije. Sestavljajo jo Peterca, Božič in Dukić.
3. Priporoča se ustanovitev sekcij pri republiških zvezah. V te sekcije po republikah bi vključevali tudi sorodne stroke.
4. Priporoča se sekciji in vsem znanstvenim inštitucijam, da se intenzivneje pristopi k izdelavi nacionalnega atlasa Jugoslavije. Pri tem je treba združiti vse napore in sredstva. Izdelava takega atlasa je neobhodna.
5. Osnuje se nacionalna komisija za standardizacijo nazivov in sicer v dveh smereh: skupina za usklajevanje nazivov in transkripcijo naj bi se ustanovila pri katedri za kartografijo v Zagrebu. Drugič: skupina za strokovno terminologijo naj bi se organizirala v Vojno geografskem inštitutu v Beogradu.
6. Potrebno je vzpostaviti medsebojno sodelovanje, posebno na področju avtomatizacije, kartografije.
7. Novo ustanovljena sekcija naj posveti posebno pozornost programu šolanja na geodetskih strokovnih šolah. Tako naj bi posebej znanstveno raziskovalni inštituti sodelovali pri sestavljanju programov za kartografijo na vseh nivojih šolanja. Poleg tega naj bi uvedli v srednje strokovne šole tudi predmet kartografija. Ti programi naj bi se realizirali skupaj z ustanovami ki se ukvarjajo z kartografijo.
8. Odredijo naj se ustanove, ki se lahko ukvarjajo s kartografijo. Poleg tega je treba utemeljiti in organizirati kroženje kartografskih publikacij, zaupnost podatkov na katrah in podobno.
9. Geodetski list naj bi se preimenoval v "Geodezijo in kartografijo".
10. Ugotavlja se, da so posvetovanja o kartografiji preveč redka. V zvezi s tem naj bi se v letu 1974 pripravilo novo posvetovanje. Poleg tega so kasneje v diskusiji predlagali še sledeča sklepa:
11. Naj bi se intenzivneje delalo na strokovni razdelitvi kart in njihovi klasifikaciji.
12. Priporoča se vsem ustanoviteljem znanstvenih inštitucij, da organizirajo sredstva in ugodne kredite za nabavo opreme potrebne za avtomatizacijo v kartografiji.

V zvezi s točko 8. smo v diskusiji polemizirali (Banovec), ker smatramo, da je bila točka precej toga. Zelo težko si namreč predstavljamo, kako bi lahko odredili ustanove, ki se lahko ukvarjajo s kartografijo v Jugoslaviji. V diskusiji smo opozorili na to, da je treba kartografsko tržišče obvladati ne z prepovedmi, marveč s kvalitetnim in organiziranim delom. Ena od nalog sekcije bi bila pravzaprav to. Poleg tega si ne znamo predstavljati kako lahko uokvirimo in kontroliramo področje tenatske kartografije, ki je postala izrazno sredstvo skoraj vseh strokovnjakov, ki delajo v prostoru. Drugi del točke 8. pa je deloma neprecizno in nepopolno obravnaval kroženje kartografskih podatkov in še posebej problem zaupnosti podatkov, problem javnosti podatkov in podobno. V živahni diskusiji, ki je sledila se je ugotovilo, da je res potrebno preurediti sklep pod točko 8.

in vzpostaviti lažje kriterije ter predvsem s kritiko izločiti kartografski "šunaj". Poleg tega bi v novi točki, ki jo bo pripravila komisija za sklepe, sekcija še posebej zadolžena za reševanje sistema kroženja podatkov, zaupnosti kartografskih gradiv in zaupnosti podatkov.

Ne glede na to, da je posvetovanje le uspelo smatrano, da bo potrebno v bodoče nekatere stvari na takih strokovnih posvetovanjih bistveno popraviti in spremeniti. Posebej pomembno je to zaradi tega, ker lahko ugotovimo, da od slušateljev tretje stopnje, raznih magistrov in podobno ni bilo niti enega prispevka za to posvetovanje, kaj pomeni, da so znanstvene inštitucije in šolanje pravzaprav izločene iz strokovnih dogajanj. Posvetovanje naj bi pokazalo prerez stanja kartografije v Jugoslaviji, smatramo pa, da je posvetovanje pokazalo manj kakor kartografija v Jugoslaviji premore.

Poleg posvetovanja so organizatorji priredili tudi manjšo razstavo izdelkov kartografskih ustanov in nekaterih geodetskih orodij. Razstava je bila zanimiva, vendar mislimo, da bi bilo treba v bodoče znižati cene, v kolikor hočeno resnično informirati poslušalstvo in gledalce o kartografskih izdelkih iz vse Jugoslavije. Cena je bila samo za en pano 500 ND na dan, kar je marsikomu pravzaprav pomenilo take izdatke, da se te razstave organizirano niso udeležili. Nespornimi okrog tega pa so po drugi strani vplivali na to, da smo edino Slovenci svoje referate opremljali z barvnimi prilogi. Tako smo pravzaprav potrošili več sredstev za referate, ker smo vse sami tiskali, kot za razstavo.

Samo posvetovanje je navrglo še precej drugih kartografskih, organizacijskih in tehničnih problemov. Zanimive so bile pravzaprav tudi diskusije izven posvetovanja, ki so bile vodene bolj osebno in na pol legalno, vendar so lahko poznavalcu praktično omogočile še dodatne vpogleds o dogajanjih v kartografiji v Jugoslaviji. Smatramo, da je večino sklepov s posvetovanja za Slovenijo sprejemljivih in tudi točka 8. v kolikor bo pravilno formulirana nam bo lahko pri delu v bodoče precej pomagala. Naloge pri nas v bodoče so predvsem sledeče:

1. Zbrati spiske in organizirati ljudi, ki se ukvarjajo z kartografijo v sekciji kartografov v SRS.
2. Sestaviti vodstvo in narediti program dela za to sekcijo.
3. Po možnosti kot organizirana sekcija skozi delo in izmenjavo mnenj vplivati na FAGG, srednje šolstvo za založniške programe nekaterih hiš, predvsem pa je treba kot sekcija organizirano pristopiti h konstruktivni kritiki kartografskih publikacij.
4. Svoje mesto moramo slovenski kartografi zasesti tudi v jugoslovanskem komiteju za kartografijo in pa jugoslovanski sekciji in se na ta način vključiti v mednarodna kartografska dogajanja. Poleg tega bo treba v določenem času najti še druge oblike dela in skrbeti za vzgojo kartografskih kadrov, skrbeti za dotok ustrezne literature in podobno. V bodoče naj bi slovenska sekcija za kartografijo, v kolikor bo delovala, pripravljala in prevzemala nekatera strokovna dela, posvetovanja, organizacijo izobraževanja in podobno.

MOŽNOSTI MESTNE KARTOGRAFIJE

Nagli družbeni in gospodarski razvoj spremlja naraščajoči proces urbanizacije. Vse večjo hitrost urbanizacije spremlja izrazita koncentracija prebivalstva v mestih in mestnih naseljih. Procev urbanizacije je potrebno spremljati in prostorsko usmerjati. Planerji, projektanti urbanisti, geografi in drugi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s problematiko načrtovanja mest in mestnih naselij potrebujejo pri svojem delu različne geodetske podloge. Po inozemskih izkušnjah bomo skušali prikazati kakšne geodetske podloge potrebujejo oziroma bi potrebovali naštetih strokovnjaki za svoje delo.

Načrti oziroma karte na mestnih področjih naj s svojo vsebino zadovoljijo čim širši krog uporabnikov, seveda pa je nemogoče z enim tipom načrta oziroma karto ustreči vsem zahtevam uporabnikov. Pri izdelavi načrtov in kart za mesta se moramo držati nekaj splošnih načel:

- načrti morajo biti točni,
- morajo prikazovati najnovejše stanje,
- morajo biti estetski in
- izdelani v merilih, ki omogočajo preračunavanje in primerjavo z ostalimi načrti, oziroma stanjem na terenu.

Za uspešno izvajanje planerskih, projektantskih, urbanističnih, dokumentacijskih in drugih nalog v mestih potrebujemo geodetske podloge, ki so različnega merila in različne vsebine. Za izvajanje naštetih nalog rabimo naslednje geodetske podloge:

1. OSNOVNE MESTNE NAČRTE
2. PREGLEDNE MESTNE NAČRTE
3. ORIENTACIJSKE MESTNE NAČRTE
4. KARTE MESTNE OKOLICE

1. OSNOVNI MESTNI NAČRTI

V to kategorijo spadajo topografsko-katastrski načrti v merilih: 1:500, 1:1000, 1:2000, ki služijo kot osnova za:

- izdelavo in vzdrževanje zemljiškega katastra
- izdelavo katastra komunalnih naprav
- izvajanje del pri gradnji nadzemnih in podzemnih objektov
- izdelavo urbanističnih in zazidalnih načrtov, itd.

V inozemstvu priporočajo pri izdelavi topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1:1000 uporabo takega kartografskega ključa, da je mogoča enostavna fotopovečava oziroma pomanjšava teh načrtov v merilo 1:500 oziroma 1:2000. Preglednost in točnost tako povečanih ali pomanjšanih načrtov je še vedno zadovoljiva; prihranek pa je pri vzdrževanju originalov, saj je pri takem konceptu potrebno vzdrževati samo en original to je v merilu 1:1000.

2. PREGLEDNI MESTNI NAČRTI

Kot pregledni mestni načrti pri nas lahko uporabljamo osnovno državno karto (ODK) v merilu 1:5000. Pregledni mestni načrti služijo kot osnova za planiranje in projektiranje ter za razne tematske prikaze; med drugim tudi:

- za prikaz izrabe zemljišča
- za izdelavo urbanistične dokumentacije
- kot osnovni material za izdelavo načrtov in kart v manjših merilih itd.

V SR Sloveniji so našteti načrti izdelani za skoraj vsa mesta oziroma mestna naselja in so v mejah možnosti tudi vzdrževani.

Pri uporabi osnovnih in preglednih mestnih načrtov naletimo na dva problema:

- a) uporabniki teh načrtov morajo znati čitati načrt, torej je potrebno poznati kartografski ključ, ki ga ponavadi negeodetski strokovnjaki ne poznajo;
- b) na teh načrtih v velikih merilih so prikazani le manjši deli mesta. Za prikaz celotnega mesta, moramo že pri mestih srednje velikosti sestaviti 15 - 30 kart in tako dobimo praktično neuporabne formate.

Ker vemo, da se razvijata gospodarstvo in infrastruktura na mestnem območju s skoraj enakim tempom in, da morajo imeti strokovnjaki, ki se ukvarjajo s problematiko v mestih sliko celega mesta je potrebno izdelati.

3. ORIENTACIJSKE MESTNE NAČRTE:

Zahteve pri izdelavi teh načrtov so:

- da je mesto ali vsaj del mesta (mestna četrt) prikazan na enem listu
- da je format papirja na katerem je načrt natisnjen priročen,
- da so na načrtu takoj vidne razlike med zazidanimi površinami, trgi, cestami in ulicami, da so jasno ločene zelene, vodne in obdelovalne površine,
- da je načrt izdelan v isti projekciji kot osnovni in pregledni mestni načrti
- da je izdelan v merilu 1:10.000 - 1:20.000 (merilo zavisi od velikosti mesta).

Orientacijski mestni načrti naj bi se v glavnem uporabljali:

- za generalno planiranje in programiranje
- za registracijo glavnih komunalnih vodov
- za pregledni cestni in ulični kataster
- kot podloga za informativne karte, itd.

Informativne karte, dobimo z dodatnimi obdelavami tematik na orientacijskih mestnih načrtih. Te informativne karte nujno potrebujejo pri svojem delu planerji, projektanti in urbanisti. Na takih kartah prikazujemo naravne in ustvarjene danosti nekega mesta; tako med naravnimi danostmi prikazujemo:

- geološko sestavo tal
- hidrografijo
- konfiguracijo terena
- pedološko sestavo tal
- klimatologijo
- seizmične značilnosti itd.

ter pri ustvarjenih danostih:

- zgodovinski razvoj mesta
- demografske prikaze

- gospodarstvo
- promet
- zazidavo, kjer lahko ločimo etažnost, starostno strukturo itd. zgradb
- turizem itd.

Tak orientacijski načrt mesta Maribora smo v letih 1970-71 po naročilu Geodetske uprave Maribor izdelali na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo. V prvi vrsti bo služil kot orientacijsko turistični načrt - tiskan v 8 barvah. Z združevanjem nekaterih založniških originalov pa smo izdelali tudi orientacijski načrt, ki bo služil za našteje naloge. Ta osnova je tiskana v treh barvah ki so izbrane tako, da je možen pretisk za različne tematike.

Našteti osnovni, pregledni in orientacijski načrti prikazujejo ponavadi le dele mesta ali pa samo ožji mestni okoliš. Za strokovnjake, ki se ukvarjajo s problematiko razvoja in planiranja mest in mestnih naselij pa je zanimivo tudi vplivno območje mest - mestna okolica. Za take potrebe je potrebno izdelati

4. KARTE MESTNE OKOLICE

Te karte naj bodo izdelane v isti projekciji kot naštetni načrti, morajo biti ažurne in sestavljene tako, da je mesto, ki ga prikazujemo približno na sredini lista na katerem je karta natismjena. Vsebina teh kart naj bi bila slična, kot je na "karti za planiranje", ki jo je kot vzorec izdelal Geodetski zavod iz Ljubljane. Merilo teh kart zavisi seveda od velikosti območja, ki ga hočemo prikazati ponavadi pa naj bi bilo od 1:20.000 - 1:50.000.

Ravno po teh kartah je veliko povpraševanje in potrebe vendar se moramo zaenkrat zadovoljiti s povečavami oziroma pomanjšavami starih topografskih kart (predvojna izdaja) 1:25.000 ali 1:50.000.

Karta mestne okolice je namenjena predvsem

- za izdelavo razvojnih programov in planiranje različnih gospodarskih organizacij, ki niso vezane samo na ozek prostor mestnega naselja kot na primer vodno gospodarstvo, promet itd.
- za prikaz geografskih in drugih študij, ki zajemajo vplivno območje mest itd.

Pri urejenem stanju geodetskih podlog, s tem, da bi imeli za mesta izdelane osnovne, pregledne in orientacijske mestne načrte ter karte mestne okolice bi od uporabnikov lahko zahtevali, da bi za svoje delo uporabljali enotne geodetske podloge. S tem bi bila dana možnost primerjave med različnimi projekti, študijami itd. Pri sedanjem stanju pa taka primerjava oziroma usklajevanje praktično ni mogoča zaradi heterogenih geodetskih podlog.

Ker so osnovni in pregledni mestni načrti, kakor smo že omenili, izdelani za skoraj vsa mesta v naši republiki, nimamo pa, razen za mesto Maribor, izdelanih orientacijskih mestnih načrtov in kart mestne okolice, bi morali z izdelavo teh geodetskih podlog pričeti čim prej. O vsebini in obsegu teh podlog, bi se morali izvajalci pred njihovo izdelavo posvetovati z vsemi potencialnimi uporabniki, saj bi le na ta način dobili najbolj uporabne materiale.

Verjetno se strinjamo, da so našteje geodetske podloge potrebne za planiranje, programiranje itd. v mestih. To ni ugotovitev samo zaradi enostavnega posnemanja inozemskih vzorov, ampak tudi iz izkušenj in zahtev uporabnikov načrtov in kart v naši republiki.

Janez Koblilica

KARTOGRAFSKI PROBLEMI PROJEKTA REGIONALNE PROSTORSKE DOKUMENTACIJE OBČINE MARIBOR

Že od leta 1964, zlasti pa po izidu republiškega zakona o geodetski službi, je Uprava za izmero in kataster, zdaj preimenovana v Geodetsko upravo, Maribor, organizirala zbiranje in obdelavo prostorskih podatkov, zlasti pa kartografskega materiala v različne namene. Material se je zbiral in obdeloval na osnovi direktnih ali indirektnih naročil posameznih uporabnikov, deloma pa po pre-soji posameznih geodetskih strokovnjakov v upravi in glede na izkušnje drugod v Sloveniji, Jugoslaviji in v inozemstvu. Heterogenost zbranega kartografskega materiala sicer omogoča, da se uporablja v zelo raznovrstne namene in tako pokriva velik del potreb raznih uporabnikov, vendar pa je vzdrževanje ažurnosti vseh podatkov skoraj nemogoča naloga, zato se je pokazala potreba po bolj načrtnem zbiranju in sistematični obdelavi ter prikazovanju teh podatkov.

I. ANALIZA OBSTOJEČIH PODATKOV

Geodetska uprava Maribor razpolaga zaenkrat z naslednjimi prostorskimi podatki.

1. Kataster zemljišč je izdelan na mestnem območju na osnovi topografsko-katastrskih načrtov v merilih 1:500 in 1:1000, na ostalem predelu občin Maribor in Lenart pa na osnovi starih katastrskih načrtov v merilu 1:2880.
2. Izdelava katastra komunalnih naprav je šele v začetni fazi, izdelani pa so pregledni načrti komunalnih naprav v merilih 1:5000 in 1:10.000.
3. Za vse območje občin Maribor in Lenart so izdelane katastrske pregledne karte v merilu 1:5000, s prikazom parcel in objektov, ki se tekoče vzdržujejo.
4. Za večji del občine Maribor je že izdelana osnovna državna karta v merilu 1:5000 ali 1:10.000, ki bo končana predvidoma za vso občino v začetku leta 1972.
5. Izdelan je orientacijski mestni načrt Maribora v merilu 1:10.000, na osnovi topografskih načrtov 1:2500, ki so izdelani za mestno območje. Mestni načrt je izdelal Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani, podatke pa je zbrala in jih tekoče vzdržuje naša uprava.
6. V merilu 1:25.000 je kot oleata na topografsko karto 1:25.000 zbrana dokumentacija različnih prostorskih podatkov, predvsem: hidrografija, različne upravne razdelitve, infrastruktura, energetika, turizem, spomeniško varstvo, urbanistični režimi in druga prostorska zakonodaja. Dokumentacijo je izdelal Geodetski zavod SR Slovenije, tekoče vzdrževanje in dopolnitve pa vrši naša uprava.
7. V merilu 1:50.000 je izdelana pregledna karta občine Maribor, kjer je poleg geodetskih podatkov prikazan tudi del podatkov pod tč. 6, del podatkov pa je prikazan na posebnih oleatah, ki so kompatibilne z osnovno karto.

8. Izdelana je že vrsta tematskih kart za različne potrebe, na primer karte naselij z označbo ulic in hišnih števil, karte prosvetne mreže, karta mreže Rdečega križa, karte statističnih okolišev, pregledne gozdarske karte, in podobno.
9. Poleg grafičnih prikazov obstojajo še statistični podatki o družbeni lastnini, o zgradbah in hišnih številkah, o prebivalstvu v statističnih okoliših, o načinu obdelave kmetijskih zemljišč, in podobno.

Obstoječa dokumentacija ima zelo veliko slabosti, zlasti:

- Večina prostorskih podatkov je zbranih le v manjših merilih 1:25.000 in 1:50.000, osnovo za upravne posege v prostor in za izvajanje prostorske zakonodaje pa daje lahko le dokumentacija v večjih merilih od 1:10.000 do 1:500, ali v absolutnem analitskem modelu.
- Kompatibilnost obstoječih podatkov je zelo slaba. Marila in projekcije kartografskega materiala so različna, numerični podatki pa imajo za osnovo različne prostorske enote.
- Kvaliteta večine kart in načrtov je slaba, saj so izdelani v glavnem na običajnih papirjih, ki so dimenzijsko slabo obstojni, poleg tega pa premalo trpežni za stalno vzdrževanje in uporabo.
- Ažurnost precejšnjega števila podatkov je kljub velikim prizadevanjem še vedno premajhna, zlasti na mestnem območju.

II. NAMEN REGIONALNE PROSTORSKE DOKUMENTACIJE OBČINE

Za ureditev vseh prostorskih podatkov v sistem regionalne prostorske dokumentacije občine je bilo treba najprej določiti namen, kateremu naj ta dokumentacija služi. Omejili smo se na naslednje štiri cilje:

1. Ugotovitev in prikaz osnovnih obstoječih danosti v prostoru, in to:
 - topografija in lastnosti zemljišča
 - osnovni načini izrabe zemljišča
 - upravno-politične razdelitve
 - druga obstoječa prostorska zakonodaja.
2. Tekoče spremljanje in ugotavljanje tendenc razvoja v prostoru, zlasti pravočasno odkrivanje konfliktov, ki nastajajo v prostoru.
3. Osnova za pripravo in prikaz družbenih odločitev v ukrepih, ki vplivajo na prostor.
4. Možnost za direktno upravno izvajanje družbenih odločitev.

Zaradi pomanjkanja podatkov o vseh obstoječih danostih v prostoru bo seveda izdelava te dokumentacije lahko le postopna. Nujno pa mora že prvi elaborat nuditi kompatibilno osnovo za zbiranje nadaljnjih podatkov in obenem že služiti za izpolnitev zahtev 2., 3. in 4.

III. NAČIN IZDELAVE DOKUMENTACIJE

Osnovni problemi sestavljanja tako zamišljene prostorske dokumentacije so naslednji:

1. Način prikazovanja prostora
2. Definicija prostora in izbira prostorske enote
3. Možnost hitrega kombiniranja med prikazanimi prostorskimi komponentami
4. Izbira prostorskih komponent ob upoštevanju preglednosti dokumentacije
5. Možnost hitrega in enostavnega vzdrževanja evidenc
6. Cena izdelave in vzdrževanje dokumentacije
7. Čas, ki je potreben za izdelavo dokumentacije.

Ob upoštevanju tehničnih možnosti, ki so danes na razpolago, sta bili izbrani dve varianti za izdelavo dokumentacije, ki naj služi izbranemu namenu in optimalno rešuje navedene probleme in to:

1. analitski prostorski model v spominu večjega računalnika
2. Kompatibilni sistem tematskih kart, izdelan po principu oleat.

Odločitev med obema variantama je s stališča občine Maribor sorazmerno lahka. Analitski prostorski model v spominu elektronskega računalnika je nedvomno perspektiva bodočnosti. Možnosti takega prikazovanja so skoraj neomejene in že pri današnjih tehničnih možnostih računalnikov, ob upoštevanju numeričnega in grafičnega inputa in outputa je za rešitev prvih petih problemov tak sistem ugodnejši. Vendar pa tak sistem daleč presega možnosti ene same občine. Vrhu tega zahteva znanstvene študije, tehnične rešitve in finančna sredstva, ki predstavljajo danes problem celo za tehnično razvite in bogate Združene države Amerike ali Švedske. Zato je nedvomno glede na to, da občina potrebuje tako dokumentacijo čim prej edino možna druga varianta. Vendar pa smo smatrali, da je treba obdelati to varianto na tak način, da bo nudila možnost enostavnega prevajanja v analitski jezik. Smatramo, da bo to možno, če bo definicijo prostora predstavljal koordinatni Gauss-Krügerjev sistem, kot prostorska enota pa bo služila današnja katastrska parcela.

Kompatibilni sistem tematskih kart, izdelan po principu oleat, bo izdelan na naslednji način:

1. Osnovni prikaz prostora daje atlas osnovnih državnih kart v merilu 1:5000 ali 1:10.000 za območje občine, dopolnjen z aerofoto-posnetki v istih merilih in s katastrsko pregledno karto v istem merilu in formatu. Podatki, ki so enaki na večjih območjih (na primer za cele katastrske občine), katera so že definirana v tem osnovnem prikazu, se zbirajo v dokumentaciji, ki ima za osnovo dopolnjene topografske karte v merilu 1:25.000. Pregledne karte, ki služijo kot kazalo ali kot osnova za idejne projekte, pa so za območje mesta Maribora mestni načrti 1:10.000, za vso občino pa pregledna karta 1:50.000. Vse karte so izdelane na prozornih plastičnih folijah (predviden je pokalon).
2. Uporablja se Gauss-Krügerjev sistem za ODK, prikažejo se na posebni oleati vse parcele s parcelnimi številkami.
3. Možnost hitrega kombiniranja med prikazanimi prostorskimi komponentami je možna s smotno uporabo oleatnega sistema, bodisi z enostavnim prekrivanjem ali s kopiranjem paketa oleat v kopirnem okviru. Zato je obvezna uporaba takih barv, ki se dobro kopirajo.

4. Prostorske komponente se zbirajo v grupe za prikaz na posamezni oleati. V prvi fazi se obdelajo le najvažnejše komponente za glavne uporabnike, šele nato se zbirajo še nadaljni podatki. Vsaka komponenta mora predstavljati določenega uporabnika, ali vsaj resor uporabnika (npr. geološka karta, karta upravnih razdelitev, itd.) Posamezne oleate ne smejo vsebovati preveč komponent, da ne postanejo nepregledne.
5. Hitro in enostavno vzdrževanje omogoča oleatni sistem, kjer se vsak podatek vrisuje le enkrat in že je dopolnjen ves sistem.
6. Cena izdelave je sorazmerno nizka, kajti število meril in kart je omejeno, vsak podatek pa se obdela največ dvakrat, na osnovi dokumentaciji in v pregledni karti.
7. Ob obstoječi dokumentaciji v občini Maribor je možno izdelati tako dokumentacijo v sorazmerno kratkem času, to je v enem do dveh letih.

Taka dokumentacija mora upoštevati tudi način dela in organizacijo uporabnikov. Taka shema je bila idejno že preizkušena na primeru projekta izdelave regionalne prostorske dokumentacije občine Lenart, kjer so bile upoštevane zahteve organov, organizacij in služb tako daleč, da mora organizacija evidence optimalno služiti celo posameznim delovnim mestom v občinski upravi.

IV. PRVA FAZA IZDELAVE REGIONALNE PROSTORSKE DOKUMENTACIJE OBČINE MARIBOR

V prvi fazi se izdeluje naslednja dokumentacija:

- A) V merilu in formatu osnovne državne karte naslednje tematske karte na prozorni plastični masi:
 1. Osnovna državna karta v merilu 1:5000 ali merilu 1:10.000 oleata situacije.
 2. Osnovna državna karta v merilu 1:5000 ali merilu 1:10.000 oleata višinske predstave.
 3. Aerofotoposnetki v merilu ODK.
 4. Katastrska pregledna karta v merilu in formatu ODK.
 - parcelno stanje
 - parcelna situacija objektov.
 5. Upravna oleata I:
 - imena naselij, ulic in hišne številke
 - meje katastrskih občin
 - meje politično-teritorialnih enot
 - meje popisnih in statističnih okolišev
 - meje krajevnih skupnosti in krajevnih uradov
 - meje volilnih enot
 - meje šolskih okolišev
 6. Komunalna oleata
 - elektro-energetske naprave in daljnovodi
 - komunalne naprave in objekti primarne in sekundarne mreže
 - prometna mreža, kategorizacija in kvaliteta
 - geomehanski podatki (v mestu)
 - hidrologija (vodna mreža, posebna območja, viri in izraba pitne vode)

7. Urbanistična oleata:

- urbanistični program, urbanistični načrti, zazidalni načrti, urbanistični red, območja posebnih režimov
- namembnost po coningih
- spomeniško varstvo in varstvo narave
- turizem (objekti in rezervati)

B) V merilu 1:10.000 na enem listu za mesto Maribor

1. Orientacijski mestni načrt Maribora
2. Oleata A 5 pregledno prikazana
3. Oleata A 6
4. Oleata A 7
5. Posebna turistična karta z vodičem, tiskana za prodajo
6. Oleata civilne zaščite

C) V merilu 1:25.000 po listih topografske karte 1:25.000 na navadnem prozornem papirju:

1. Izpopolnjena topografska karta 1:25.000
2. Oleata skupne vsebine A 5, A 6, A 7,
3. Oleata civilne zaščite
4. Oleata teritorialne obrambe

D) V merilu 1:50.000 na enem listu za vse območje občine na prozornih plastičnih masah:

1. Oleata situacije objektov, vodne mreže, infrastrukture, naselij in katastrskih občin
2. Pregledna oleata stanja A 5, A 6 s posebnimi tematskimi obdelavami izvodov v barvah za infrastrukturo, upravne razdelitve in geodetske razdelitve (b. komunalnih naprav in objektov)
3. Turistična oleata
4. Urbanistična oleata
5. Oleata spomeniškega varstva in varstva narave
6. Oleata višinske predstave terena
7. Meteorološka oleata
8. Geološka oleata
9. Oleata prikaza gibanja prebivalstva po statističnih podatkih
10. Oleata prikaza gibanja gospodarstva po statističnih podatkih
11. Letni grafični prikazi prostorskih dogajanj po zbranih podatkih.

Glavno slabost predstavlja v prvi fazi dokumentacija v merilu 1:25.000, kjer se predvideva le vzdrževanje obstoječe dokumentacije. Osnovna topografska karta 1:25.000 je žal še vedno ekskluzivni vojni podatek, zato v sedanji fazi verjetno ni možno detajlneje obdelati te dokumentacije. Meteorološki in geološki podatki, ekološka karta, pregledna pedološka karta in druge, bodo morale temeljiti na kompatibilni pregledni karti za celo republiko, ki bo verjetno 1:25.000. V prvi fazi pa ni mogoče drugega, kot zbrati grobe obstoječe podatke v zbirni pregledni karti 1:50.000. Cel sistem evidenc v merilu 1:25.000 pa bo treba skrbneje obdelati v enotnem sistemu za vso republiko. Ob tej priliki bo treba rešiti tudi problem osnovne topografske karte 1:25.000.

Problem sistema tematskih kart, izdelanih kot oleate, predstavlja tudi kartografski ključ in pa možnost medsebojnega prekrivanja različnih elementov v različnih oleatah. Kartografski ključ, predviden za ODK, je bilo treba deloma dopolniti, pri čemer je uporabljen predvsem ključ, ki je služil za izdelavo regionalne prostorske dokumentacije v merilu 1:25.000 Geodetskega zavoda SRS. Za nekatere znake pa bo treba uporabiti standardne znake uporabnikov. Popolnoma še ni izdelana barvna skala na posameznih oleatah, ki jo bo treba uporabiti zaradi boljše preglednosti. Vse barve morajo biti sposobne za kopiranje po ozalid postopku in po fotografskih postopkih. Topografski ključ bo obvezna priloga na začetku vsakega izvoda atlasa dokumentacije.

V. VZDRŽEVANJE DOKUMENTACIJE

Predvideni in deloma že utečeni so trije načini vzdrževanja izdelave dokumentacije:

1. pomanjšanje v merilo in vris^V dokumentacijo vseh posnetkov sprememb na zemljišču, ki jih registrira Geodetska uprava pri tekočem vzdrževanju evidenc o prostoru.
2. Občasno zbiranje podatkov od vseh uporabnikov dokumentacije in vris teh podatkov v dokumentacijo (zaenkrat se vrši enkrat letno).
3. Občasno aerofotosnemanje območja občine in nato po potrebi prenos podatkov v dokumentacijo preko avtografa (predvideno vsakih pet let).

VIRI:

Ivan Urh, dipl.ing.:

- Konstrukcija prostorskega dokumentacijskega centra (študija)
- komunalni atlas občine Ljubljana-Center

Geodetski zavod SR Slovenije
(Peter Svetik, ing., Marjan Podobnikar, dipl.ing.)

- Urbanska dokumentacija Jesenic
- Regionalna prostorska dokumentacija v merilu 1:25.000

Jože Rotar, dipl.ing.:

- Stanje in možnosti mestne kartografije (referat 1971)

Švedska centralna zbornica za podatke o nepremičninah
Stockholm, 1970:

- Kataster na Švedskem
- Vidiki glede splošnih načel za bodoči program informativnega sistema v državnem razvoju

Helmar Wallner, direktor Švedske centralne zbornice za podatke o nepremičninah

- Nova banka podatkov o zemljiščih na Švedskem

Johannes Nittinger, Hannover:

- 20 Jahre Arbeitsgemeinschaft der Vermessungsverwaltungen der Länder der Bundesrepublik Deutschland (Zeitschrift für Vermessungswesen, jan.1969)

Janez Kobilica, dipl.ing.:

- Geodetska prostorska dokumentacija (referat, Bled 1970)

Peter Svetik

ZAPISNIK SESTANKA O PROBLEMIH USKLAJEVANJA KARTO- GRAFSKIH METOD PRI UREJANJU ZEMLJIŠČ V EVROPI

Sestanek je bil 2.11.1971 v prostorih Biroja za regionalno prostorsko planiranje. Udeležili so se ga:

dipl.ing. Milan Naprudnik, prof.ing. Ivan Čuček, dipl.ing. Tomaž Banovec, prof. dr. Vladimir Klemenčič, dipl.ing. Ivan Urh, dipl.ing. Teobald Belec, prof. dr. Branko Borčić- Zagreb, dipl.ing. Milan Petrc - Beograd, dr. Miloš Mišković - Sarajevo, prof. dr. Alojz Podpečan, ing. Peter Svetik.

Ker je problematika kartografske obdelave tipično interdisciplinarna, ker kartografijo kot znanost v vseh načrtovanjih preslabo poznamo, bom navedel bistveno misli, vseh udeležencev in uvodnega referata. Ob tem naj takoj poudarim, da je večina udeležencev pripravila obširna pismena poročila, ki jih bomo po možnosti objavili v posebni publikaciji. Vsi se namreč že dalj časa znanstveno ali operativno ukvarjajo s kartografsko dejavnostjo.

Pobudo za posvet je dal Evropski svet za področje prostorskega planiranja, čigar prvo zasedanje je bilo leta 1970 (sestavljajo ga zapadne evropske države). Na tem zasedanju so ustanovili posebno komisijo za uskladitev kartografskih metod za prostorsko planiranje in urejanje zemljišč v Evropi. Sestavljajo jo predstavniki Nemčije, Francije, Belgije, Holandije, Anglije, Italije in Jugoslavije. Prvo zasedanje te komisije bo konec novembra letos. Obravnavala bo poročilo Cormossa in ga po sprejetih dopolnitvah predložila glavnemu tajništvu evropskega sveta. Zasedanja se bosta iz SPRJ udeležila dipl.ing. Milan Naprudnik in dr. Matjaž Jeršič, dipl. geograf. Komisija zvezne skupščine za urbanizem in prostorsko urejanje je namreč poverila sodelovanje v tej komisiji naši republiki.

Da bodo razumljiva mnenja in predlogi udeležencev sestanka na Biroju, navajam najprej osnovne misli uvodnega poročila prof. Komossa. Vsebina:

- uvodne pripombe
- topografske in tematske karte
- tematske karte in merjenje prostora
- osnovni podatki za izdelavo kartografskih kart in uporaba v sektorjih
- analiza primera BENELUX
- nujnost uskladitve kartografskih metod za urejanje zemljišča v Evropi
- predlogi, ki naj bi jih predložili glavnim delegatom zaradi uskladitve.

V prvih štirih poglavjih avtor opredeljuje definicije in pojme ter poudarja velik pomen kartografije pri urejanju prostora in nujnost usklajenih pristopov, zlasti pri statističnih in drugih obdelavah.

V petem poglavju analizira predhodni projekt za BENELUX. Ta razlikuje sedem skupnih elementov s pododdelki in sicer:

- splošno
- življenjski prostor
- industrija
- poljedelski predeli
- rekreacija
- občekoristno zemljišče
- promet in zveze,

Avtor navaja da projekt očitno zapostavlja celo množico elementov, in ugotavlja, da bi skupna evropska legenda morala vsebovati kot dopolnilo še:

- elemente kvantitativnega značaja (širina cest, enojni ali dvojni tir, kapaciteta plovnih poti, vodnih zbiralnikov, dolžina pist)
- elemente kvantitativnega značaja (meje, klasifikacije panog in turistične opreme, podatke o RTV ...)
- elemente kronološkega značaja (stanje v gradnji, v projektih).

Za tem avtor opredeljuje velikost raznih prostorskih enot in jih definira s površinami na karti in na terenu ter členi merila po namenu uporabe.

V šestem poglavju opozarja na nujnost usklajevanja kartografskih metod: merilo, vsebina, kriteriji, terminologija, tehnika itd.. Na podlagi analize sklene: brez kartografije in ureditve prostora, zato je organizacija evropskega prostora nujna in neogibna.

V sedmem poglavju razčleni delovni program uskladitve kartografskih metod v tri faze:

- seznam zbiranja in analiza materiala;
- pregled materialov
- izdelava predlogov za uskladitev.

Pri tem zaključuje:

- nujni so stiki med statističnimi in kartografskimi strokovnjaki
- izdelava usklajenih administrativnih bazičnih kart mora biti prva absolutna zahteva na evropski ravni
- vzpostaviti je stike z oblastmi in službami, tako internacionalnimi kot nacionalnimi, da bi se lahko okoristili z njihovimi izkušnjami, ki so drugače za doseg cilja
- nujno se je treba izogniti dvojnosti (dupliranju)
- važna naloga je sestava slovarja na področju merjenja prostora
- kartografija je znanost, tehnika in umetnost.

Mnenja udeležencev povzemam po vrstnem redu njihovih razprav v zelo skrajšani obliki:

- dipl.ing. Milan Naprudnik je povezoval in vodil razpravo. Najprej se je zahvalil vsem udeležencem, ki so se v problematiko dobro poglobili in jih pozval, da bi stalno sodelovali. Opozoril je na nizko raven kartografije pri nas kar se je videlo v vseh elaboratih, ki obravnavajo prostor. Širok krog sodelavcev pri raznih razvojnih programih premalo pozna kartografijo in kartografske upodobitve, saj se doslej nismo mogli dogovoriti niti o oznakah, vsebini in merilih kaj šele o sinteznih kartah, ki marsikdaj predstavljajo polovico plana.

Ne bo odveč nekaj zanimivosti o dosedanjih prizadevanjih v SR Sloveniji. Sedaj se pripravljajo za izdelavo:

- nacionalnega atlasa SRS
- Biro je lani pripravil prvo tovrstno gradivo "Stanje v prostoru in razvojne težnje"
- med uspehi za nadaljnje delo na regionalnem prostorskem planiranju so predvidena tudi navodila o obvezni uporabi kartografskih osnov
- sodelovanje štirih dežel (Furlanije, Julijske Krajine, Koroške, SR Hrvatske in SR Slovenije), ki se zelo ugodno razvija, temelji predvsem na kartografski obdelavi problemov

- GZ SRS je prevzel raziskovalno nalogo o informacijskih prostorskih sistemih pri čemer je zelo pomembna uvedba kompjuterske tehnike v kartografsko obdelavo.

Pozneje so nam dali še vprašalnik s petimi vprašanji, na katerega želijo odgovor in nekaj primerov kart ter drugega gradiva.

Vprašanja so naslednja:

- Ali je potrebno sodelovati pri izdelavi osnovnih administrativnih in topografskih kart?
- Do katere mere je potrebno uskladiti merila kartografskih osnov?
- Do katere mere je možno uskladiti legende in kartografske označbe - znake?
- Do katere mere je zaželeno uskladiti terminologijo v kartografiji?
- Kateri so obstoječi osnovni statistični podatki, ki so razpoložljivi za izdelavo kartografskih osnov pri urejanju prostora in do katere mere je njihova uskladitev potrebna.

Dipl.ing. Tomaž Banovec je poudaril, da je elaborat predvsem kompilacija nekaterih mednarodnih prizadevanj za uskladitev kartografskih jezikov in postopkov, pri čemer so zlasti poudarjeni dosežki sodelovanja dežel BENELUX, ki so prav gotovo dali dobre rezultate.

Avtor je premalo povezal kartografijo z informatiko in premalo obdelal odnos do statistične kartografije. Prav tako je danes nujno vsako razglabljanje o kartografiji povezati z računalniško tehniko. Razen meril pa je nujno poudariti tudi projekcije. Prostorska enota je važen element, ki ga moramo medsebojno uskladiti, da bodo podatki primerljivi. Problema prostorske mreže se avtor ni dotaknil.

Kakršna koli dolgoročna tehnološka rešitev mora biti danes povezana z računalništvom.

Prof. dr. Vladimir Klemenčič je izjavil, da temelji projekt na osnovi izkušenj BENELUX-a, ki je veliko bolj razvit kot naše republike saj smo pri nas še le načeli ustrezno problematiko. Zato moramo najprej uskladiti mišljenja po republikah. Ključ in vsebina za BENELUX bosta za nas le delno uporabna zaradi različnih agrarnih sistemov in povsem drugačnih procesov urbanizacije itd. Zato bo legendo nujno dopolnjevati in prilagoditi.

Zbiranje podatkov mora biti zasnovano na najmanjši prostorski enoti kar omogoča poljubno generalizacijo podatkov. Način kartografske obdelave moramo podrediti cilju. Jasen pa mora biti nastanek karte.

Dipl.ing. Teobald Belec je mnenja, da v elaboratu ni bistvenih novosti. Kdor je v SR Sloveniji sodeloval pri problematiki prostorskega urejanja se je dokopal do približno enakih problemov, kot jih navaja poročilo. Poskušali smo najti tudi zadovoljive rešitve v obliki raznih tematskih in sinteznih kart.

Vprašanje je, če ima enake probleme vsa SFRJ. Smatra, da bo v bližnji bodočnosti prav zaradi ekonomskega in prostorskega planiranja ta problematika aktualna za vse republike. Navzven pa moramo že zdaj priiti z usklajenim stališčem.

Tematska kartografija je eden izmed osnovnih instrumentov prostorskega planiranja. Do tega sklepa so prišli vidni in preudarni strokovnjaki. Prostorsko planiranje je povezano z vsemi drugimi planiranj, saj se vsak razvoj kaže v prostoru.

Dipl.ing. Petrca Miroslav je v obširnem tekstu kritično ocenil predloženo poročilo:

SPLOŠNE PRIPOMBE

Za opredelitev terminologije je predlagal izdelavo terminološkega slovarja, ki bi z vpisnim besedilom definiral pojme. Komossova definicija tematske kartografije je nepopolna, včasih celo netočna. Ponovno je poudaril nujnost uskladitve statističnih obdelav.

Glede meril je navedel vrsto podatkov evropskih držav in utemeljil kot najprimernejše merilo za izhodišče kompleksnega tematskega kartiranja karte 1:50.000; od tega merila je možno iti navzgor in navzdol. Za prikazovanje nekaterih tematskih informacij je merilo in točnost sekundarnega značaja.

Sodobnih tematskih kart nima več smisla izdelovati na klasičen način, ker prehitro zastarajo, zato je treba kar najbolj uvažati avtomatizacijo.

Predlog delovnega programa za uskladitev kartografskih metod

I. Namen in cilj uskladitve:

Nujno je treba opredeliti dejavnosti tematike, kjer je mednarodno sodelovanje nujno (standard) priporočljivo (priporočilo) ni nepomembno. Razlogi so lahko ekonomsko integracijskega značaja (mednarodna tehnična pomoč).

II. Inventarizacijo materiala bi bilo nujno razdeliti v dva osnovna razreda:

- splošno geografski materiali
- materiali s tematsko vsebino prostorskega planiranja.

Inventarizacija vsebuje: zbiranje, analizo, klasifikacijo in indeksiranje materialov.

III. Uskladitev kartografskih elementov:

- uskladitev meril
- uskladitev statistik
- izdelava ključa legende.

IV. Uskladitev kartografske tehnike v smislu:

- grafične tehnike
- avtomatizacije
- lastnosti osnove
- naklade.

V. Uskladitev vsebin tematskih kart:

- ime kart po namenu
- meril po vsebini
- vsebin po tematiki.

VI. Splošne uskladitve:

- terminologija
- uradni jeziki
- pisanje imen
- izmenjava podatkov
- sodelovanje z mednarodnimi organizacijami.

VII. Organizacija izvedbe na nacionalni ravni:

- nosilec naloge
- organizacija dela
- oblike sodelovanja
- načine financiranja
- uskladitve metod v mejah SFRJ itd.

Prof. dr. Alojz Podpečan je predvsem dopolnil nekatere definicije in pojme:

1. Topografija je postopek čigar predmet je raziskovanje izmeritev in grafična ponazoritev podatkov glede na legopisni in višinski položaj ter identifikacijo konkretnih stalnih in trajnih elementov, ki obstajajo na površju zemlje v nekem določenem času.
2. Poleg osnovnih skupin, ki jih po avtorju zajema kartografija (topografske in tematske karte), vsebuje kartografska klasifikacija še:
 - pregledne topografske karte
 - geografske karte
 - topografske načrte.
3. "Topografska osnova" mora biti prilagojena tematiki, ki jo tematska karta prikazuje.
4. Pojem "urejanje zemljišča" je preozek in bi ga bilo treba zamenjati z "menjanjem prostora".

Prof. dr. Branko Borčič je v obširnem prispevku poleg splošnih ugotovitev navedel naslednje važne momente pri izdelavi kart:

1. Merilo je predvsem odvisno od obravnavanega območja in najmanjše prostorske enote, ki jo želimo predstaviti. V dveh tabelah je opredelil velikost naših enot in njihovo površino v kartah različnih meril ter posebej celotno površino evropskih držav, ki so predmet obravnave. Definiral je tudi merila za prikaz posameznih prostorskih enot.
2. Velikost listov in njihove oznake. Velikost in oblike listov je mogoče uskladiti na osnovi izkušenj. Oznake pa bi lahko prevzeli po priporočilih za karto sveta 1:1.000.000.
3. Vsebina karte in njen naslov. Glavna vsebina mora biti odločilna za naslov tematske karte. Zato so nujne enotne definicije naslovov in je treba eksplicitno navesti, kakšno vsebino ima karta z določenim naslovom.
4. Načini prikazovanja vsebine karte obsegajo predvsem:
 - pogojne znake
 - barve
 - velikosti črk in števil.Vsi ti elementi so dokaj pomembni in za hitro branje kart je dokaj pomembno da so enotni.
5. Način pisanja nazivov (transkripcija) na kartah. Pretežni del držav Evrope uporablja latinico. Pomembno je, da osvojimo kartografski način pisave, to se pravi tako, kot pišejo v obravnavani državi. O tej problematiki je prihodnje leto v okviru ZN posebno posvetovanje (standarizacija geografskih nazivov), kar nam dokazuje, da je ta faktor zelo pomemben.

6. Način izmenjave in uporabe kart, nas sili v sodobne prijeme (mikrofilmska tehnika, plastične folije, avtomatizacija).
- Sklep: osnovna naloga usklajevanja kartografske dejavnosti na področju urejanja prostora in prostorske ureditve Evrope je, da vse grafične prikaze izdelamo na spoznanjih, ki sledijo iz kartografije kot znanosti.

Dr. Miloš Mišković je izrazil prepričanje, da bi se o zadevni problematiki morali že davno in redno posvetovati ter organizirati ne pa šele na iniciativo od zunaj.

Obstaja več klasifikacij s tematskih kart. Splošno in enotno klasifikacijo bomo dosegli le v okviru mednarodne kartografske zveze.

Brez grafičnega materiala (kart) in brez poskusov uporabe, njihovih kartografskih simbolov je BENELUŠKO metodo težko oceniti.

Za uspešno sodelovanje naših predstavnikov bi bilo potrebno obdelati predvsem:

- specifičnost našega področja v prirodnem in družbenem smislu
- način našega planiranja
- spekter naših potreb po tematskih kartah.

Zaradi racionalnega gospodarjenja z naravnimi dobrinami je potrebno dobro poznavanje geografskega okolja odrejenega območja po elementih in po kompleksu. Planerska fiziografija se ukvarja z raziskovanjem in oceno pogojev za potrebe prostorskega planiranja, da bi dobili:

- karakteristike v dinamičnem smislu prirodnega okolja
- opozorilo na aktualne spremembe kot posledico človekove dejavnosti
- kompleksne ocene fizično-geografskih razmer, ki jih pričakujemo kot rezultat gospodarskih posegov v prostor.

Osnovne fiziografske raziskave se sestoje iz:

- inventarizacije
- bonifikacije in
- kvalifikacije.

S takim pristopom bi izdelali analitične, sintetske in kompleksne karte.

Osnovna karta obdelave bi lahko bila 1:25.000, za intenzivna območja bodo merila večja, za potrebe regionalnih planov 1:100.000 in 1:200.000, za pregledne karte 1:500.000 do 1:1000.000 in manj.

Služba planiranja se ukvarja z vrsto pojavov od naravnih danosti do družbeno ekonomskih faktorjev. Najprej jih je nujno sistematizirati potem pa z interdisciplinarnim pristopom izdelati po najsodobnejši metodologiji in tehnologiji tematske karte, ki morajo biti ažurne in točne.

Dipl.ing. Ivan Urh je v obširnem poročilu podrobno obdelal klasifikacijo tematskih kart. Iz tega povzeman bistvene zaključke, ki izhajajo iz osnovne človekove akcije - inventure prostora.

Samo s tega zornega kota lahko presodimo v stopnje in hierarhični prostor - lestvico dežele in njeno sodelovanje v znanstveni ali uporabni evropski ali mednarodni skupnosti. Ta akcija je s karto organsko povezana zaradi dejstva, da prostorski programerji prostor vedno identificirajo s karto.

Sem zagovornik, času primernega razvrščanja tematskih kart po štirih navedenih bistvih, ki predstavljajo istočasno stopnje raziskovanja vsakega telesa v vesolju (prostoru) in tako tudi zemlje.

Povzemam še vse elemente, dejavnike in karakteristike, ki v večji ali manjši meri prispevajo svoj delež - (uteži) h klasifikaciji tematskih kart.

- bistva: pisano, znakovno, metrično in fizikalno;
- pogledi: fizični, družbeni, ekonomski;
- dimenzije: kvantitativna, kvalitativna, kronološka;
- razlike: geodetska, topografska, tematska;
- glavna območja: litosfera, atmosfera, hidrosfera, biosfera;
- glavna področja: naravni in človeški viri ter sistemi in strukture
- prostorske tematike: diferenciali prostora;
- prostorske akcije: integralne in parcialne: npr.: klasifikacija zemljišč;
- detajlirani projekcijski nivoji - stopnje in kartografska struktura;
- faze in merila: programiranja, raziskovanja in načrtovanja;
- stopnje v dejavnostih razvojnega načrtovanja;
- detajlirana območja nacionalno, regionalno itd.
- katastri in katastrske karte;
- delitve: makro in mikro rajonizacija.

Iz osnovnega referata in navedenih virov je razvidno, da posamezni avtorji predlagajo razvrščanje tematskih kart na en ali drugi način. V tem je tudi problem, kako priti do enotnega stališča. Takih in podobnih momentov, ki opredeljujejo karte je še; potrebno jih je zbrati, da bi tematska kartografija oziroma kompleks kartografije nasploh prešel iz statusa tehnične uporabne vede na svoje znanstvene osnove.

Prof. dipl. ing. Ivan Čuček je poskušal predvsem odgovoriti na nekatera konkretna vprašanja:

- treba je izkoristiti tiste topografske osnove, ki so na voljo, ne glede na vsebino, merilo in ključne oznake.
- Uskladitev tematskih kart mora biti definirana na nekem nivoju: navzgor enotne obdelave, navzdol prilagoditve stanju posamezne države.
- Kot osnova je vsekakor primernejše merilo 1:50.000.
- Legendo je treba poenotiti od nivoja v navzgor. Enotna terminologija je nujna.
- V statistiki je treba izhajati iz osnovne enote.
- Prozorne folije za trik niso bistven pripomoček.

Ing. Peter Svetik je uskladitev kartografskih metod pri ureditvi prostora členil na dve osnovni grupi:

- generalizirane - pregledne karte srednjih in majhnih meril
- osnovne tematske obdelave v merilu 1:50.000.

Prva skupina nudi možnost takojšnje uskladitve in sodelovanja (primer: Benelux, štiri dežele pri nas itd.) in je praktično generaliziran prikaz osnovnih raziskav prostora in stanja v njem. Druga skupina bo zahtevala veliko večjo angažiranost, veliko več priprav in časa ter usklajevanja.

Bil je mnenja, da je sodelovanje treba začeti z minimumom elementov in jih postopoma širiti in dopolnjevati. Isto velja za metodologijo in tehnološki razvoj.

Nujno pa je, da poteka hkrati tudi znanstveno raziskovalno delo, ki mora biti jasno definirano in usmerjeno v zadano aktualno problematiko.

Dipl.ing. Milan Naprudnik se je vsem udeležencem ob koncu zahvalil za izčrpne in tehtne prispevke. Poudaril je, da so rezultati današnjega posveta zelo koristni, da bodo naši predstavniki na posvetu v Bonnu obogateni s temi spoznanji, lahko dovolj suvereno nastopili in da je današnji shod uvod v stalno izmenjevanje mnenj na tem področju.

Ivan Golorej

INFORMACIJA O UPORABI ORTOFOTOGRAFSKE METODE

- za dosego ažurnosti zemljiškega katastra (izvedba sprememb - objektnih, kulturnih itd.)
- za vzdrževanje (dopolnjevanje) osnovne državne karte itd.

1. UVOD

Naloga fotogrametrije je, da odredi iz fotogrametričnih posnetkov položaj snemanih predmetov in da jih prikazuje bodisi v analogni obliki (načrti, karte), ali pa v digitalni (računski) obliki (koordinate).

Izdelava ortofotoplanov in ortofotokart v srednjih merilih se je v zadnjih 5-letih izredno razvila in razširila.

Tovarne, ki izdelujejo geodetske in fotogrametrijske instrumente so izdelale in poslale na tržišče najrazličnejše instrumente in pribore, s katerimi moremo izdelovati ortofotoplane in ortofotokarte.

Počasi prehajamo od počasnih in dragih načinov izdelave načrtov in kart na avtomatsko proizvodnjo načrtov in kart z vključevanjem ortofotografije.

Inozemske izkušnje kažejo, da se je ortofotografija pokazala celo kot mejnik (prelomnica) v zgodovinskem razvoju fotogrametrije.

Ortofotokarte so za določene potrebe in uporabe neprekosljive. V drugih primerih so pa ortofotokarte vsaj primerno nadomestilo, kjer kart sploh ni, ali pa so zastarele. Končno je pa velika prednost ortofotopostopkov pri vzdrževanju obstoječega kartnega gradiva.

V predlogu srednjeročnega programa geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971-75 smo v poglavju 4 "Dolgoročna orientacija izvajanja geodetskih del" zaradi tekočega vzdrževanja obstoječega (grafičnega) zemljiškega katastra zapisali sledečo ugotovitev.

- Obstoječi zemljiški kataster kot osnovno prostorsko evidenco je potrebno ažurirati za vsa območja republike, kjer ne pristopamo k obnovi z novo izmeritvijo. Ažuriranje bomo izvedli z aerofotosnemanjem in ortofotonačrti najkasneje do leta 1978, kar predstavlja snemanje iz zraka na površini približno 1,800.000 ha. Postopek bo potrebno ciklično ponoviti vsakih pet let.

V poglavju 6 "Program srednjeročne etape 1971-75" smo pa postavili sledeči program:

AŽURIRANJE ZEMLJIŠKEGA KATASTRA

Ker je obnavljanje zemljiškega katastra dolgotrajno delo, je potrebno obstoječi grafični zemljiški kataster ažurirati, da bo lahko služil kot osnovna evidenca o zemljiščih. To nalogo je možno najhitreje izvesti z aerofotosnemanjem in ortofotonačrti. V etapi 1971-75 bomo ažurirali zemljiški kataster na površini 849.000 ha.

2. RAZVOJ POSTOPKOV IN PRIBOROV

Idejo o "diferencialnem redresiranju" je že dal T.Scheinpflug (leta 1908). O redresiranju neravnih terenov v pasovih z majhno rezo pa že leta 1916. poroča Horn. Leta 1929 je D.Lacmann ta postopek razvil. R.Ferber je pa leta 1933 ta postopek še izboljšal. V letu 1959 je R.Bean patentiral prvi praktični instrument za diferencialno redresiranje imenovan "ortofotoskop".

Prof. Gigas je konstruiral pri tvrdki Zeiss Oberkochen instrument, imenovan Ortoprojektor GZ-1. Tvrdka Zeiss Oberkochen nudi zato danes sledečo sestavo instrumentarija za gospodarno izdelavo ortofotoplanov in ortofotokart: tri stereokartirne aparate s pomnilniki (shranjevalniki) ter en čitalnik z ortoprojektorjem GZ-1 v skupini. Naprave lahko uporabljamo v "on-line" (direktnem) postopku, ali v "off-line" (posrednem) postopku. Pri on-line postopku je stereokartirni aparat (stereoplanigraf C-8 ali planimat D-2) direktno priključen za ortoprojektor GZ-1. Pri off-line postopku je pa na stereokartirni aparat priključen pomnilnik (shranjevalnik) v katerem se restituirani profili gravirajo na plošče. Te plošče prenesemo v napravo čitalnik, ki je direktno povezan z ortoprojektorjem GZ-1.

V pogonu se izdelava avtomatično ortofotokarta posebej in višinska predstava pravtako posebej.

Naprava, s katero moremo izdelovati tudi ortofotoplankarte, je tudi takozvani: orto-3 - projektor od iste firme.

Tvrdka Zeiss-Jena nudi sistem "stereotrigomat" in topokart za ortofotom in oragrafom. Omemba vredno je, da je mogoče stereokartirni aparat II. reda stereometrograf priključiti v on-line postopku na ortoprojektor G-Z 1.

Tvrdka Wild je predstavila dosedaj stereomat A 2000; v izdelavi pa ima ortofotonapravo za stereokartirni aparat Wild A 8, s katero se bodo lahko izdelovale ortofotoplankarte, višinska predstava se bo pa morala izkartirati še na dosedanji način - z restitucijo.

Francoska tvrdka S.F.O.M. (matra) je izdelala napravo ortofotograf 693 s preureditvijo Kelsh-plotterja in uporabo utripalne metode za pridobitev stereoeфекta.

Italijanska tvrdka OMI-NISTRI nudi OMI-Parenti ortoprinter.

3. ORTOFOTOGRAFIJA IN ORTOFOTOGRAMETRIJA

Aeroposnetek prikazuje fotografirano zemljišče v centralni projekciji in sicer s približno vertikalno slikovno osjo. Če imamo aeroposneto ravno zemljišče, tedaj odpravljamo z metodo redresiranja napako nagnjenosti aeroposnetka in izdelamo fotokarto v določenem merilu.

Redresiranje približno ravnih zemljišč opravljamo do takih višinskih razlik na terenu, dokler ne presežejo 0,5 % letalne višine.

Aerofotogrametrično posneta hribovita zemljišča pa na ta način (z metodo redresiranja) ne moremo več korigirati. Pretvorbo iz centralne projekcije v ortogonalno projekcijo nam v tem primeru omogoči "ortofotopostopek".

Pri ortofotopostopku se opravlja pravtako redresiranje aeroposnetkov in to samo "diferencialno", to je na izredno majhnih površinah naenkrat; opravlja se transformacija izredno malih delov slike iz centralne projekcije v ortogonalno projekcijo ob konstantnem merilu. Najmanjši diferencialni element površine strogo vzeto bi bila točka, praktično je pa velikost reže okoli 0,5 mm x 2 mm, lahko tudi več ali manj.

To pomeni, da se napake v situaciji, ki jim je vzrok v nagnjenosti aeroposnetka in zaradi višinskih razlik zemljišča, kompenzirajo. Diferencialno redresiranje nam omogoča zato izdelavo pravih fotografskih situacijskih načrtov - ortofotoplanov.

Diferencialno redresiranje opravljamo po profilih z osvetljevanjem skozi majhno režo.

V povezavi s stereokartirnim aparatom, v katerem imamo pravilno orientiran stereomodel (in v ortoprojektorju istočasno enako pravilno orientiran negativ), dvigamo in spuščamo po profilih projekcijsko ravnino ortoprojektorja tako kot vodimo mersko markico po terenu v stereomodelu.

S pravilno orientiranim negativom smo odpravili napako nagnjenosti aeroposnetka; z dviganjem in spuščanjem projekcijske mize na ortoprojektorju pa odpravljamo napako zaradi višinskih razlik na terenu - merilo ortofotonačrta nastavljam neprekinjeno in odgovarjajoče posameznim nadmorskim višinam terena.

4. ORTOFOTOMETODA ZA DOPOLNJEVANJE ZEMLJIŠKEGA KATASTRA

Izvajanje sprememb (objektnih, kultur itd.) v katastrskem operatu, bi se opravljalo po sledečem redu:

- Področje, ki ga želimo urediti, bomo predhodno aerofotogrametrično posneli. Merilo snemanja naj bi bilo določeno v zavisnosti od formata obstoječih katastrskih načrtov in ob pogoju, da bo en aeroposnetek prekril en katastrski list.

Osi letov bi morale potekati po sredini katastrskih listov v smeri sever-jug in aerosnemanje se bi moralo opraviti z 80 % vzdolžnim preklopom (p). Pri merilu snemanja $M_s = 1:10000$ bi bil prečni preklop 21 % (q) in letalna višina $h = 1520$ m nad terenom. Pri tej letalni višini bodo mogoča (in tudi kvalitetna) aerosnemanja pri visoki oblačnosti.

Pred aerosnemanjem bi bilo umestno opraviti fotosignalizacijo vsaj obstoječe geodetske mreže (trig. in niv. mreže) in nekaj mejnikov.

- Orientacija stereomodelov po višinah za izdelavo ortofotoplanov v merilu 1:2880 (faktor prenosa bi bil 3,50) bi bila lahko (posebno v višinskem pogledu, če ortofotoplani ne vsebujejo nobenih višinskih informacij) dokaj približna. Višinska točnost oslonilnih točk bi zadoščala do ± 2 m. in bi se lahko prevzele višine oslonilnih točk iz obstoječih topografskih kart 1:25.000.
- Na izdelani ortofotoplan v merilu katastrskih načrtov (1:2880) bi polagali oleate- na katerih bi bil že izrisana vsebina katastrskega načrta. To oleato bi priorientirali na ortofotoplan, vrisali na njej meje sprememb: nove objekte, kulture itd. ter opravili ves nadaljnji postopek izvedbe v katastrskem operatu.

Ortofotonačrti, ki bodo izdelani za potrebe ureditve zemljiškega katastra, se bodo koristno lahko uporabili z malimi dopolnitvami še za sledeče potrebe:

- naložitev katastra cest,
- bonitiranje zemljišč,
- komasacije in druge agrarne operacije,
- melioracije zemljišč,
- zazidalni (naselitveni) načrti,
- inženirska dela,
- poljedeljske statistične obdelave.

5. VZDRŽEVANJE OSNOVNE DRŽAVNE KARTE Z METODO ORTOFOTOGRAFIJE

Vzdrževanje kart je pomembna naloga geodetske dejavnosti. Še posebno v sedanji dobi, ko so spremembe tako hitre in obsežne, da karta že v nekaj letih zastari in s tem izgubi na vrednosti.

Dosedani predpis o vzdrževanju kart (ob istočasnem vzdrževanju katastrskih načrtov in dostavljanju sprememb ZGU) se ni obnesel. Zamišljen je bil idealno, ker je predvideval "zelo poceni" vzdrževanje, in pa računal na časovno razpoznjenost.

Na področjih mest se je v SR Sloveniji že opravila obnovitev osnovne državne karte:

- z generaliziranjem novih topografsko-katastrskih načrtov (npr. Nova Gorica),
- s ponovnim aerosnemanjem in dokartiranjem novega stanja v založniške originale (npr. Novo mesto).

Ugotavljamo, da izdelani listi osnovne državne karte sčasoma zastarevajo in ne izkazujejo več soglasja s stvarnim stanjem na zemljišču. Izhajajoč iz ugotovitve, da se spreminja v glavnem le vodoravna oblikovitost zemljišča, izredno malo ali sploh nič pa navpična oblikovitost, tedaj je ortofotografski postopek izredno primeren za vzdrževanje osnovne državne karte.

Postopek bi bil sledeč:

Področje, kjer nameravamo dopolniti in obnoviti osnovno državno karto, moramo aerofotogrametrično posneti. Iz aeroposnetkov izdelamo ortofotokarto področja v merilu obstoječe osnovne državne karte. Na ortofotokarto položimo založniški original za situacijo in ga predelamo po vsebini ortofotokarte.

Ta kartografska obdelava je še dokaj zamudna in draga, toda še vedno najrentabilnejša.

Dragan Honzak

STANJE KATASTRSKE KLASIFIKACIJE ZEMLJIŠČ

Katastrska klasifikacija, po kateri so razporejene parcele v vrednostne razrede, je podlaga za določanje katastrskega dohodka in s tem tudi za izračunavanje davka od dohodka iz zasebne kmetijske dejavnosti, prispevka za kmečko socialno zavarovanje, določanje odškodnine za razlaščeno zemljišče in druge odločitve. Pravilna razvrstitev parcel v katastrske razrede zaradi tega močno vpliva na pravičnost številnih odločitev.

V bivši Avstro-Ogrski, kamor je tedaj spadalo tudi slovensko ozemlje, so klasificirali zemljišča od 1870 do 1882 leta. Glede na talne, klimatske in gospodarske pogoje so določili v vsakem posameznem katastrskem okraju za vse katastrske kulture do osem razredov, v katere so razporedili vse parcele. Katastrsko klasifikacijo, ki so jo tedaj naredili, uporabljamo še sedaj.

Ko so pred sto leti klasificirali zemljišča, so delo za tedanje pogoje kar dobro opravili. Metodika, ki so jo pri klasifikaciji uporabljali, je bila za takratne razmere in možnosti primerna, ni pa več sprejemljiva za sedanji nivo znanja, ki je v zadnjih sto letih izredno napredovalo. Razporejevanje v razrede po stari Avstro-Ogrski metodiki je premalo točno in zanesljivo, pa tudi premalo pregledno. Pomanjkljivost te metodike je tudi v tem, da po njej ne moremo videti kakšno težo imajo pri razporeditvi parcel v določen razred posamezni elementi, na katerih sloni klasifikacija, to so rodovitnost tal, klima in posamezni gospodarski dejavniki. To nam dela težave pri reviziji klasifikacije, ko zaradi spremenjenih pogojev na novo določamo razrede. Stara klasifikacija je bila postavljena predvsem zaradi izračuna davčnih obveznosti in je neprimerna za kakršnekoli gospodarske odločitve. Vse to so razlogi, zaradi katerih je dal Izvršni svet Geodetski upravi SRS nalogo, da organizira bonitiranje in klasifikacijo zemljišč po novi sodobni metodiki, po kateri bi dobili vsestranski pregled nad kmetijsko vrednostjo zemljišč v Sloveniji. To bonitiranje nebi rabilo le kot podlaga za izračunavanje katastrskega dohodka, temveč tudi za številne gospodarske odločitve. Delo naj bi bilo končano v petnajstih letih. Do takrat pa bomo uporabljali še vedno staro klasifikacijo, pri kateri pa je treba odpraviti vsaj groba nesoglasja z dejanskim stanjem.

V času, odkar so razporedili parcele v katastrske razrede, so se že precej spremenili elementi, ki so jih pri klasificiranju upoštevali. Spremenil se je način pridelovanja in gospodarski pogoji nasploh, v mnogih primerih pa se je spremenila tudi rodovitnost zemlje. Zaradi tega stara klasifikacija ne predstavlja niti približno več dejanskega stanja. Mnoge parcele so razporejene celo za dva razreda previsoko ali prenizko. Občinski upravni organi za geodetske zadeve, ki so zadolženi za vzdrževanje katastra so skušali odpraviti groba nesoglasja, ki so nastala tekom desetletij, z revizijo katastrske klasifikacije. Revizija je do sedaj zajela 1368 ali 46 % katastrskih občin. V ostalih katastrskih občinah pa so razredi takšni, kakor so bili določeni pred sto leti, oziroma je stanje še slabše, ker so pri spremembah kultur določali razrede geometri, ki za to delo niso bili dovolj usposobljeni. To je stanje še poslabšalo. Razredi v katastrskih občinah, v katerih še ni bilo revizije, so zato močno pomanjkljiva osnova za izračunavanje katastrskega dohodka in za druge odločitve.

Na reviziji katastrske klasifikacije dela le 5 agronomov, ki imajo svoje sedeže pri geodetskih upravah v Mariboru, Celju, Kranju, Novem mestu in Novi Gorici ter naj bi delali za področje več upravnih občin. Delo poteka počasi in nesistematsko, ker ni odvisno od dejanske potrebe, temveč od večje ali manjše zainteresiranosti in vplivnosti lokalnih činiteljev v posameznih katastrskih občinah in od pripravljenosti občin, ki nosijo stroške revizije. V nekaterih občinah kot n.pr. Tolmin, Radovljica, Idrija, Logatec, Cerknica, Sežana, Ilirska Bistrica, Črnomelj, Metlika, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Radlje ob Dravi in drugih, ni bilo v tem pogledu storjenega ničesar ali pa zelo malo, čeprav spada revizija katastrske klasifikacije med obvezno vzdrževanje katastra.

Način, po katerem določamo parcelam razrede, je primerjalén. Kot osnova so okrajne vzorčne parcele, ki jih je določila komisija za vsak posamezni katastrski okraj. S primerjavo z okrajnimi vzorčnimi parcelami pa so nato določili občinske vzorčne parcele in končno razporedili v odgovarjajoče razrede še ostale parcele. Že pri bežnem pregledu okrajnih vzorčnih parcel smo ugotovili, da se je stanje najmanj pri 20 % vzorčnih parcel od takrat ko so bile postavljene, toliko spremenilo, da ne morejo več predstavljati vzorca za razred, za katerega so bile določene. Vzorčne parcele imamo le za tisti del Slovenije, ki je pripadal stari Jugoslaviji, medtem, ko jih za del, ki je bil pod Italijo, nimamo. Opisi okrajnih vzorčnih parcel, ki so bili narejeni pred sto leti po tedanjem poznanju pedologije, so pomanjkljivi in si iz njih ne moremo ustvariti predstave o rodovitnosti tal. Klimatske in gospodarske lastnosti, ki ravno tako vplivajo na določitev razreda, pa pri vzorčnih parcelah sploh niso opisane.

Iz navedenega lahko vidimo, da bi bilo treba napraviti pred revizijo katastrske klasifikacije najprej revizijo vzorčnih parcel. Brez tega je naša klasifikacija na trhlji osnovi. Pri reviziji vzorčnih parcel bi bilo treba tla obravnavati po sodobnih pedoloških metodah in poleg talnih lastnosti ugotoviti in oceniti tudi ostale lastnosti, ki vplivajo na klasifikacijo. Talne, klimatske in gospodarske lastnosti vzorčnih parcel morajo biti zabeležene tako, da si iz zbranih podatkov lahko ustvarimo sliko o kakovosti parcel in da jih lahko primerjamo z ostalimi parcelami. Vse to je zahtevno delo, ki ga ni možno opraviti v kratkem času in z majhnimi stroški in ga zato kljub nujnosti že desetletja odlagamo.

Tomaž Banovec

KARTA MIKROSEIZMIČNE RAJONIZACIJE LJUBLJANE

V torek 1.2.1972 so na ljubljanskem magistratu obravnavali mikroseizmično rajonizacijo ljubljanskega območja. Nalogo so naročili skladi za urejanje zemljišč in je bila namenjena predvsem podrobnejši rajonizaciji posameznih območij glede na stopnje možnih potresov. V zvezi s tem bodo uredili predpise o potresno varni gradnji. Naloga v katero so razni financerji vložili precej sredstev, kje kljub zakasnitvi za 12 mesecev omogočila podrobnejšo potresno rajonizacijo. Ugotovili so, da so za nekatera področja dosedaj pričakovali premočne potrese in v zvezi s tem tudi gradnje preveč dimenzionirali. Tako bodo lahko v bodoče ponekod nekaj prihranili (letno tudi do 60.000.000 ND).

Avtorji raziskovalne naloge so v bistvu sestavili karto področij. V dveh urah so dobro razložili metodologijo, pričakovanja ter rezultate. Delo je bilo izrazito interdisciplinarno.

Navzoči so postavili različna vprašanja. Dve so postavili geodeti:

1. Ali je z nivelmanom ugotovljeno dvigovanje oziroma posedanje pri nalogi uporabljeno? Isto vprašanje je postavljeno tudi za deformacije v smereh x in y.

Odgovor (Dr. Ribarič): Na podatke nivelmana se niso mogli zanesti, ker ne vedo katero višinsko točko bi vzeli kot stabilno. V bodoče bi lahko v daljšem času to tudi upoštevali. Poleg tega so kot kaže nezaupljivi do starih nivelmanskih in trig. merjenj.

2. Kdo bo registriral cca 2600 geoloških vrtin in kaj bo z vrtinami v bodoče?

Odgovor: Verjetno bodo to nalogo posvetili GU Ljubljana, ki bo pripravila poseben kataster vrtin.

Poleg tega smo navzoči tudi ocenili kartografske materiale kot pravo kartografsko bedo in predlagali naj Ljubljana že vendar enkrat dobi načrt za planiranje kot je to primer v Mariboru.

Tomaž Banovec

GEODETSKA SLUŽBA

časopis za geodezijo, kartografijo in kataster zemljišč

Izšla je dolgo pričakovana 1. številka lista Geodetska služba, ki so jo srbski kolegi obljubili že v prejšnjem letu. Izhajala bo trikrat letno in služi Geodetski upravi SR Srbije kot strokovno glasilo. Izdaja jo Geokarta. Glavni urednik je prof. ing. Ilija Živković. Letna naročnina za posameznika 20 ND, za pravne osebe 60 ND. Prva številka ima 86 strani. Cirilica.

Urednik v uvodu opisuje namen publikacije in veliko pričakuje od vseh sodelavcev, posebej pa od bodočih magistrov in sedanjih doktorjev.

Naslovi pa so: Jovanović: Izravnavanje trigonometrične mreže z merjenimi stranicami. Mihajlović: Vključevanje lokalnih mrež v državni sistem. Begović: Ena od variant preračuna natančnosti označevanja centrov stebrov mosta z metodo presekovanja smeri. (urezovanje). Marijanac: Geodetska dela na III. delu avtoceste Bratstvo in Edinstvo. Dr. Živković: Smernice razvoja v aerofotogrametriji. Pavičević: Cilji bonitiranja zemljišč. Trinki: Dokazovanje skupnega gospodinjstva v upravnem sporu. Živković: Posvetovanje o vzdrževanju izmere in katastra zemljišč. Muminagić: Poročilo iz kongresa v Wiesbadenu. Trinki: Vprašanja in odgovori.

Po naslovih in prebranem je težko dati oceno in že zaslutiti smer v katero se bo list v bodoče razvijal. Kot kaže bo resnično "strokoven" saj glede opisovanja člankov ter izvlečkov (abstraktov) ni nobenih prizadevanj.

Mogoče bi večino slovenskih bralcev zanimalo poročilo o posvetovanju v Ohridu za katerega je prof. Živković naredil kratke izvlečke, vsakemu referatu je posvetil en odstavek. Tako lahko v kratkem razčlenimo posvetovanje in se šele kasneje spustimo v posamezne izbrane problematike. Zelo zanimiva je tudi kompilacija o načinih in postopkih bonitiranja zemljišč v drugih državah, ki jo je pripravil Dr. Pavičević. Verjetno bo vsakdo našel še v ostalih člankih veliko zanimivega. Priporočamo vsem članom, da se naroče osebno ali preko svoje delovne organizacije. Naročnino je treba plačati na račun: 608-3-328-2 Geokarta, Beograd. Na položnici je treba pripisati "za časopis Geodetska služba".

Urbanistična zveza Jugoslavije

Urbanistična zveza Jugoslavije se v zvezi s posvetovanjem Zvez urbanistov Jugoslavije (Budva 22.23. oktobra 1971) in na osnovi zaključkov tega posvetovanja obrača k jugoslovanski javnosti in ustreznim družbeno-političnim organizacijam s sledečim odprtim pismom:

ODPRTO PISMO

Vsestransko izkoriščanje prostora vodi tudi na področju Jugoslavije do vedno resnejših motenj odnosov v človekovem okolju. To je že postalo, ali neposredno preti, da bo postalo eno od usovnih vprašanj nadaljnjega razvoja naše družbe in to na njenem najširšem področju. Vprašanja, ki to obravnavajo, obsegajo:

- vedno večje rušenje skladnega odnosa prirodnih dejavnikov življenja in človekovega vplivanja s posegi v naravo,

- trajno in vse resnejše ogrožanje velikega bogastva naše zgodovinske in kulturne tradicije in njenih ne samo spomeniških, temveč tudi estetskih vrednosti,
- splošno poslabšanje življenjskih pogojev v večini mestnih stanovanjskih skupnosti,
- vse večje spoznanje o pomanjkanju vode odgovarjajoče kvalitete za človekovo uporabo,
- visoka stopnja hrupa, ki ogroža posebno urbanizirane stanovanjske skupnosti, itd.

Urbanistična zveza Jugoslavije ocenjuje in opozarja, da je naša družba soočena z izredno resnim vprašanjem nadaljnjega razvoja in z vprašanji, ki se nanašajo na medsebojne odnose človek in narava ter kulturno okolje in da se tej posameznosti družbeno-gospodarskega razvoja ne daje nikakršen ali drugorazredni pomen.

Razmeroma hiter gospodarski razvoj in to tiste posameznosti tega razvoja, ki prihajajo do izraza skozi spremembe namenskega razporeda prostora, bi lahko vodile in tudi vodijo do resnejših motenj in to na škodo ugodnosti v človekovem okolju, kot v njegovem osnovnem življenjskem prostoru.

Urbanizacija dobiva v tem sklopu vprašanj poseben pomen in teži v kolikor se temeljnim in trajnim interesom podrejujejo trenutne koristi in prednosti. Zato napor in vlaganja v družbeno-gospodarski razvoj ne morejo biti oddvojeni od nujnega spoštovanja dejavnikov razvoja, obseženih v pojmu človekovega okolja.

Gospodarski razvoj in urbanizacija tvorita važno medsebojno povezane posameznosti sodobnega procesa življenja in napredka, v katerem neposredno sodelujejo vsi dejavniki družbeno-političnega reda. Naša družbena ureditev je zasnovana na samoupravljanju vseh institucij družbenega življenja in razvoja, na vsestranski vlogi občine kot osnovne samoupravne skupnosti prebivalstva. To pomeni, da morajo biti spoznanja o interesih skladnega razvoja in zaščite človekovega okolja povsod prisotna in to ne kot ukaz oblasti in odločb organov višje stopnje, ampak kot vedno prisotna zavest, da je to v lastnem interesu. Ravno v tem so razumne osnove, da vsaka osnovna skupnost prebivalstva in vse oblike njenega združevanja lahko najdejo skupni jezik za uresničenje takih višjih-človeških principov razvoja.

Urbanistična zveza Jugoslavije ob opozarjanju na odprta vprašanja v zvezi z razvojem človekovega okolja, predlaga in poziva vse dejavnike družbenega življenja in razvoja na aktivni odnos, posebno v zvezi s sledečimi vprašanji:

- 1) Smiselna ureditev in razumno izkoriščanje prostora se lahko v sodobnih pogojih zavaruje samo z usklajenimi in dogovorjenimi naporji vseh uporabnikov danega prostora. Vedno številnejši koristniki prostora in pogosta nasprotja, tako njihovih medsebojnih interesov, kakor tudi interesov človeka, katerega vitalni, fizični in humani odnosi morajo biti v danem prostoru zasigurani, zahteva prisotnost stalne skrbi družbe za človekovo okolje in to na vseh stopnjah njene organiziranosti. Družba mora utrditi, potrditi in izpeljati principe trajnega, neposrednega, vsestranskoga in učinkovitega vpliva na vse tokove razvoja, ki usmerjajo pogoje življenja v človekovem okolju.
- 2) Skrb o skladnih odnosih in odgovarjajoči zaščiti človekovega okolja mora biti trajno prisotna v vseh aktih samoupravnega dogovarjanja in odločanja, kakor je to povezano z odnosi in pogoji življenja v danem ožjem ali

širšem prostorskem okolju. Glede na vsebinsko vsestranskost in prostorno vseobsežnost navedenih vprašanj, morajo biti osnovni kriteriji in principi zaščite človekovega okolja tretirani in izdelani na odgovarjajočih zakonskih osnovah. Družbi je treba na vseh stopnjah odločanja zasigurati stva no osnovo za normativno in regulativno dejavnost in vključiti tudi možnost uporabe sile, kadar je vprašanje o vitalnih interesih določene skupnosti prebivalstva ali družbe v celoti.

- 3) Naponi za zaščito človekovega okolja bodo postali učinkoviti samo, če se bo vsak uporabnik prostora, tako posameznik kot njegove asociacije zavedal pomena tega vprašanja. Spoznanje o pogojih in posledicah aktivnosti in posegov, ki urejajo pogoje življenja človeka v danem okolju, mora biti prisotno na vseh področjih vzgoje in družbenega življenja. Taka spoznanja morajo biti sestavni del zavesti o celovitosti in nerazdeljivosti posameznih in splošnih širših-gospodarskih in ožjih-človekovih interesov in koristi.

Urbanistična zveza Jugoslavije in njene organizacije se bodo s polno družbeno odgovornostjo zavzele za širjenje spoznanja o interesih in oblikah zaščite človekovega okolja s poudarkom, da je to nedeljiva komponenta našega družbeno-gospodarskega razvoja in najširši družbeni interes.

Urbanistična zveza Jugoslavije s tem poziva javnost in vse dejavnike družbeno političnega življenja, da v tem skupnem naporu aktivno sodelujejo.

Majcen Stanko

USTAVNE SPREMEMBE V SR SLOVENIJI IN GEODEZIJA

Že v zadnjih številkah "Biltena" je bilo govora o določenih spremembah v zvezi z urejevanjem geodetskih zadev na nivoju federacije, kot tudi v predlaganih spremembah v republiških ustavnih amandmajih. Prav tako smo pisali o konfliktni situaciji glede pristojnosti in obstoja Zvezne geodetske uprave glede na to, da je z zveznim ustavnim zakonom ukinjen temeljni zakon o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru in je s tem prenešeno to področje skladno z zveznimi ustavnimi amandmaji v republiško pristojnost. Upoštevajoč nekatere stališča zveznih institucij o neusklajenosti zveznega zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij glede pristojnosti in obstoja zvezne geodetske uprave z zveznimi ustavnimi amandmaji in zveznim ustavnim zakonom, je redno pričakovati, da bo v kratkem odpravljena ta konfliktna situacija.

Tik pred koncem lanskega leta so bili v SR Sloveniji sprejeti republiški ustavni amandmaji od XXV do LIII (Ur.l. SRS št. 51/71) za geodetsko službo vsekakor najinteresantnejši amandma XLIII, v katerem je navedena tudi izmera zemljišč in izdelava zemljiškega katastra in sicer v tem smislu, da tudi na navedenih področjih geodetske službe sprejema Skupščina SR Slovenije zakone v okviru pravic in dolžnosti republike. S tem sicer niso v celoti upoštevani predlogi Geodetske uprave SRS in Zveze GIG Slovenije za dopolnitev predlogov amandmajev, toda kljub temu moramo bititudi s tem zadovoljni saj je tako prvič sploh, da je kakršnokoli področje geodetske službe navedeno v ustavi.

Z ustavnim zakonom za izvedbo ustavnih amandmajev XXV do LIII k ustavi SR Slovenije (Ur.l. SRS št. 51/71) pa je v posebnem poglavju urejena tudi veljavnost nekaterih zveznih zakonov in zveznih predpisov na območju SR Slovenije, med ostalim tudi glede zveznih geodetskih predpisov.

Tako je v 13. členu med drugim določeno, da se v SR Sloveniji uporabljajo posamezne določbe temeljnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškega katastra, kot določbe republiškega zakona, dokler navedeni temeljni zakon ne bo usklajen z ustavnimi amandmaji oziroma najdalje do 31.12.1972, to je do roka ko morajo biti navedeni zakoni usklajeni z ustavnimi amandmaji. Skladno z določbami ustavnega zakona naslednje določbe temeljnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru: 1. do 3. člena, tretjega in četrtega odstavka 4. člena, 5. člena, 6. člena, 11. člena prvega in drugega odstavka 13. člena, 14. do 16. člena ter 19. do 23. člena. Določbe navedenih členov ⁸⁸ v SR Sloveniji ukinjene, ker je materija iz teh členov urejena že v republiškem zakonu o geodetski službi oziroma obravnava zadeve, ki so urejene v drugih predpisih, kot n.pr. izdajanje kartografskih publikacij je urejeno v zakonu o narodni obrambi.

Tudi temeljni zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka (Ur.l. SFRJ št. 52/64) se uporablja kot republiški zakon, do uskladitve z ustavnimi amandmaji, oziroma najdalje do 31.12.t.l.

S 16. členom ustavnega zakona pa je načelno določeno, da se zvezni izvršilni predpisi, ki so bili izdani na osnovi zakonov, ki se s tem ustavnim zakonom proglašajo kot republiški, uporabljajo še naprej kot republiški predpisi, dokler republiški organi ne izdajo ustreznih novih predpisov. Ne glede na to splošno določbo pa je v zakonu določeno, da z dnem ko začne veljati ustavni zakon prenehajo veljati med drugimi tudi naslednji zvezni geodetski predpisi:

- uredba o hrambi in uporabi podatkov izmeritve in zemljiškega katastra (Ur. list SFRJ št. 29/69);
- pravilnik o dajanju izmeritvenih podatkov na vpogled in o načinu in postopku za njihovo uporabo (Ur.l. SFRJ št. 28/68);
- pravilnik o razginitvi podatkov izmeritve in katastrske klasifikacije zemljišč (Ur.l. SFRJ št. 47/69);
- pravilnik o metodah in načinu dela pri izmeritvi podzemnih instalacij in objektov (Ur.l. SFRJ št. 48/69);
- navodilo o načinu dela na listu načrta, na katerem so dimenzije spremenjene (Ur.l. SFRJ št. 9/70);
- pravilnik o izdelavi in vzdrževanju katastrskega operata (Ur.l. SFRJ št. 11/70).

Razen tega se ukinjajo tudi posamezne določbe še drugih zveznih geodetskih predpisov, in sicer:

- iz uredbe o izdelavi izmeritve in zemljiškega katastra ter o njunem vzdrževanju (Ur.l. SFRJ št. 44/67) prenehajo veljati določbe: 1.člena, 21.in 22. člena, drugega stavka prvega odstavka 28. člena, 41. in 42. člena;
- iz pravilnika o katastrski klasifikaciji in bonitiranju zemljišč (Ur.l. SFRJ št. 37/69) prenehajo veljati členi od 48. do 54.;
- iz pravilnika o tehničnih predpisih za izdelavo izvornikov načrtov in za določanje površin parcel pri izmeritvi zemljišč (Ur.l. SFRJ št. 8/70) nehajo veljati določbe: prvega odstavka 3. člena, prvega do tretjega odstavka 4. člena, drugega odstavka 5. člena, šestega do osmega odstavka 9. člena, tretjega odstavka 11. člena, drugega do devetega odstavka 12. člena, 13.člena, četrtega odstavka 22.člena, 24. do 28. člena, 39. člena, 41. člena, 60. do 62. člena ter prilog 1. do 27.

Razlogi, ki so narekovali popolno ali delno ukinitvev zveznih izvršilnih predpisov je predvsem v tem, ker so te zadeve že urejene v republiških zakonskih oziroma izvršilnih predpisih, ker obravnava pristojnosti zvezne geodetske uprave, kar pa je v nasprotju z zveznim ustavnim zakonom oziroma ker obravnava materialno, ki je čisto strokovno priročniškega značaja.

Ostali izvršilni zvezni predpisi, ki so bili izdani pred izidom temeljnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškega katastra za formalno pravno neveljavni že od uveljavitve navedenega temeljnega zakona.

Ustavni zakon pa tudi določa, da je do 31.12. t.l. uskladiti z ustavnimi amandmaji tudi naslednja republiška geodetska predpisa:

- zakon o geodetski službi (Ur.l. SRS št. 21/70);
- zakon o katastru komunalnih naprav (Ur.l. SRS št. 27/68).

Iz navedenega lahko zaključimo, da bo v tekočem 1972 letu s sprejemom novih zakonov s področja izmeritve zemljišč, zemljiškega katastra, katastra komunalnih naprav delovanje geodetske službe in drugih določena osnovna smer razvoja geodetske službe. Vsekakor bo morala Geodetska uprava SRS dati v tem letu močan poudarek zakonodajni dejavnosti, če bo hotela, da bodo do konca leta sprejeti ustrezni republiški predpisi.

Peter Šivic

PRVI SMUČARSKI DAN GEODETOV SLOVENIJE

11. marca 1972 je Geodetski zavod SRS organiziral prvi smučarski dan geodetov. Za pokroviteljstvo je naprosil direktorja Biroja za regionalno prostorsko planiranje ing. Milana Naprudnika, ki je pokroviteljstvo prijazno sprejel in povabil na sprejem in razgovor še republiškega sekretarja za urbanizem ing. Borisa Mikoša. Sekretar se je opravičil, ker je bil na dan tekem zadržan, udeležil pa se je sprejema, na katerem so bile dogovorjene glavne oblike in izvedba tekem, dalje pa je v prijetnem in sproščenem razgovoru tekla beseda tudi o nekaterih aktualnih problemih in usmeritvah geodezije. Sprejema so se poleg republiškega sekretarja Borisa Mikoša, direktorja Milana Naprudnika, pomočnika direktorja Geodetske uprave SRS Stanka Majcna in direktorja Geodetskega zavoda SRS Teobalda Belca udeležili še direktorji Geodetske uprave Celje, Geodetskega zavoda Maribor in Geodetskega zavoda Celje ter člani pripravljalnega odbora.

Veleslalom je bil razdeljen v tri grupe. Krajša proga je bila pripravljena za ženske in moške nad 40 let, mlajši moški pa so tekmovali na daljši progi. Vreme nam ni bilo naklonjeno, saj je bila na Zelenici nad Ljubeljem ves dan gosta megla. Kljub temu je bilo razpoloženje prijetno, vedro in prijateljsko.

V ženskem veleslalomu so si med štirimi tekmovalkami v konkurenci in še tremi izven konkurence zlato, srebro in bron razdelile:

- | | |
|---------------------------------------|----------|
| 1. Štefka Potočnik, GZ SRS, Ljubljana | čas 37,1 |
| 2. Obu Marija - GZ Celje | 49,7 |
| 3. Vovk Vera - GZ SRS, Ljubljana | 97,2 |

Miških nad 40 let je bilo 16. Med njimi so diplome in kolajne za prva tri mesta osvojili:

- | | |
|-------------------------------------|----------|
| 1. Ivo Vidmar - GZ SRS, Ljubljana | čas 28,4 |
| 2. Černe Franc - GZ SRS, Ljubljana | 30,8 |
| 3. Bogdan Rihar - GZ SRS, Ljubljana | 35,7 |

Posebno nagrado za častno predzadnje mesto je dobil Gorjup Zvonimir Geodetski zavod SRS, Ljubljana.

Največja konkurenca je bila med "mladimi" do 40 let, saj je tekmovalo kar 36 zagrizenih smučarjev. Po hudi borbi v dveh tekmah je zlato medaljo prislužil

- | |
|--|
| 1. Božo Valič, GU Škofja Loka s časom 59,3, |
| 2. Marinček Tugo GZ SRS, Ljubljana, čas 59,9 |
| 3. Niko Rožič, SVŠ Savinja-Celje čas 60,1. |

Janez Kobilica je prigaral tolažilno nagrado za predzadnje mesto.

Izven konkurence so vozili tudi otroci.

Po končanem tekmovanju je bilo prijetno družabno srečanje v restavraciji Kompas na Ljubelju, kjer so bile vsem udeležencem podeljene lične diplome in spominske značke.

Dogovorili smo se že tudi za 2. smučarski dan, ki bo, še bolj množičen kot letošnji, na Golteh v organizaciji Celjskega geodetskega zavoda.

I N F O R M A C I J E

Zakon o upravnih taksah

Pred kratkim je izšel nov zakon o upravnih taksah (Ur.list SRS št. 7/72), ki uvaja nekatere novosti, ki zadevajo geodetsko službo.

Za občinske takse bodo občinske skupščine sprejele ustrezne odloke, vendar samo za taksne predmete, ki so predpisane z zakonom.

Glede na širše naloge geodetske službe, ki jih določa zakon o geodetski službi se uvaja termin "geodetske takse" namesto prejšnjih katastrskih taks.

Za terenska in pisarniška dela, ki se opravijo na prijavo stranke se zaračuna ista taksa, ne glede na to, ali je upravni organ prijavo rešil v zakonskem roku ali pa pred rokom (na izrecno zahtevo stranke). Taksa se plača glede na porabljene delovne ure, ne pa glede na površine parcel.

Tudi pri izdajanju podatkov je glede na prejšnji zakon precej sprememb. Novi zakon zajema plačilo taks za vse vrste uradnih podatkov, ki jih vodi geodetska služba (elaborati geodetskih evidenc, razmnoževanje načrtov, kart, fotoposnetkov in grafičnih prikazov geodetske dokumentacije). Pomembno je določilo, da se za izdajanje podatkov ne plača taksa, če so zahtevani podatki osnova za izvajanje programa družbenopolitične skupnosti v zadevah izdelave geodetskih prostorskih evidenc.

Glede na precejšnje spremembe pri zaračunavanju geodetskih taks bo Geodetska uprava SRS izdala spremembo navodila o poslovanju z vlogami strank.

B.K.

"Informativni bilten" Biroja za regionalno prostorsko planiranje je v 21. številki objavil izvlečke v slovenščini najbolj zanimivih prispevkov iz 3. 8. in 9. komisije Kongresa v Wiesbadnu. Interesenti lahko naročijo izvlečke po ceni 25. din na naslov: Biro za regionalno prostorsko planiranje, Ljubljana, Cankarjeva 1 !

P.S.

Odbor Izvršnega sveta sprejel program geodetskih del za leto 1972.

Odbor Izvršnega sveta za socialno politiko in komunalna vprašanja je na svoji seji dne 7.2.1972 pod predsedstvom tov. Vinka Hafnerja sprejel predlog sklepa o določitvi programa geodetskih del za leto 1972 in predlagal tudi Izvršnemu svetu, da ga sprejme.

S.M

Prvi pravnik v geodetski službi v Sloveniji. Po večletnih prizadevanjih je Geodetski upravi SRS končno uspelo, da je s 1.3. t.l. nastavila pravnega strokovnjaka. Delovno mesto samostojnega svetovalca za pravne zadeve je zasedel tov. Pristovnik Stanko, diplomirani pravnik. Tov. Pristovnik je prvi pravnik v SR Sloveniji, ki se je zaposlil v geodetski službi. Glede na vedno večje in zahtevnejše naloge in pristojnosti republike s področja geodetskih zadev, je bil že skrajni čas, da se je v delo Geodetske uprave SRS in s tem praktično v celotno geodetsko dejavnost vključil tudi pravni strokovnjak. Tov. Pristovniku želimo pri delu mnogo delovnih uspehov.

S.M.

Obisk kolegov geodetov iz Vojvodine. V mesecu februarju t.l. so obiskali Biro za regionalno prostorsko planiranje, Geodetski zavod SRS in Geodetsko upravo SRS trije predstavniki pokrajinskega geodetskega zavoda in pokrajinske geodetske uprave iz SP Vojvodine. Pri navedenih institucijah so se detajlno zanimali o vsebini, načinu izdelave in vzdrževanju regionalne geodetske dokumentacije, ki jo nameravajo izdelati tudi za Vojvodino.

S.M.

Prvi smučarski dan geodetov.

Ob prvem smučarskem dnevu geodetov, ki je bil organiziran na Zelenici 11.3.t. 1 je pokrovitelj tega srečanja tov. Milan Naprudnik organiziral sprejem. Sprejema se je razen geodetov udeležil tudi republiški sekretar za urbanizem tov. Boris Mikoš. Ob tej priliki je tov. sekretar govoril o bodoči vlogi in nalogah geodetske službe v SR Sloveniji. Poudaril je, da je že danes velika potreba po različnih podatkih o prostoru, katere pa bi morala zagotoviti geodetska služba. Upoštevajoč sedanje in prihodnje družbene potrebe bo nujno razrešiti vsebino zemljiškega katastra predvsem z različnimi podatki, ki so potrebni pri urbanističnem planiranju in drugih odločitvah v prostoru. Verjetno je pričakovati, da se bo lastninsko davčna funkcija zemljiškega katastra v bodočnosti manjšala nasprotno pa se bo urbanistično prostorska funkcija večala. Tov. sekretar je tudi opozoril na kadrovski problem v zvezi z realizacijo nalog, ki se postavljajo pred geodetsko službo. Omenil je, tudi potrebo po skorajšnji dopolnitvi republiškega odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del za obdobje 1971-75, ker dosedanja inflacijska gibanja resno ogrožajo realizacijo srednjeročnega programa teh del.

S.M.

ZAPISNIK 1. SEJE PREDSEDSTVA ZGIG SLOVENIJE

Navzoči: Banovec, Golorej, Šivic, Svetik, Zupančič, Kos, Čermelj, Rojc, Črnivec, Zima, Kren, Rebolj

Dnevni red:

1. Redakcija zapisnika in sprejem sklepov skupščine
2. Konstituiranje predsedstva, sekretariata in razdelitev, zadolžitev
3. Osnova za delo v letu 1972
4. Razno

Pod 1. točko

Sklepi iz zapisnika naj se ponovno redigirajo in uredijo tako, da bodo vidni tudi izvrševalci nalog in način realizacije.

Pod 2. točko

Sekretariat je bil konstituiran v sledeči sestavi:

Predsednik: Tomaž Banovec, ki je že bil izvoljen na zboru ZGIG SRS

Podpredsednik: Ivan Golorej

Tajnik: Zmago Čermelj

Blagajnik: Peter Svetik

Člani: Peter Šivic - Viljem Kos - Branko Rojc.

Pod 3. točko

KOMISIJE

a) Komisija za šolstvo: Predsednik Miroslav Črnivec.

Predlog je, da bi bili v komisiji zastopnik Geodetskega zavoda SRS tov. Jenko, zastopnik Fakulteta AGG tov. Vodopivec in zastopnik Gradbene tehn. šole. Po potrebi se lahko komisija razširi.

Tov. Črnivec je seznanil navzoče o ločitvi komunalnega oddelka od geodetskega, ki se bo priključil h gradbenemu oddelku. Novi učni program, ki ga bo sestavil FAGG - geodetski oddelok mora biti razpravljan do konca januarja 1972 leta.

Potrebno bi bilo odstraniti nekatere predmete ter jih dopolniti z novimi katerih vsebina se vse bolj uveljavlja v praksi. Potrebno je, da komisija napravi tudi smernice učnega programa za Gradbeno tehn. šolo. Vse te naloge so bile prepuščene komisiji za šolstvo. Sprejeta sta bila sklepa:

- Geodetski oddelok na FAGG rabimo in ga moramo obdržati.
- Sporočiti geodetskim občinskim upravam, da naj tudi sami skrbijo za svojo kadrovske zasedbo uprav s tem, da omogočajo štipendiranje preko občin na GTŠ.

b) Komisija za zakonodajo: predsednik Janez Obreza

Komisijo čaka težka naloga in to: zakon o zemljiškem katastru in zakon o izmeritvi zemljišč. Predsednik komisije tov. Obreza je predložil seznam

članov, vendar je sekretariat mnenja, da bi se zasedba spremenila - predvsem bi morali biti tudi zastopani operativci in štajerski geodeti.

Sklep: Ker je tov. Obreza odsoten se predsednik zveze dogovori z njim o sestavi komisije.

c) Komisija za produktivnost: Predsednik Lado Zima

V tej komisiji naj bi se bolj delalo v smeri modernizacija - elektronika. Predsednik komisije tov. Zima bo do naslednje seje predložil sestavo komisije.

d) Komisija za raziskovalno delo: Predsednik Peter Šivic

Poleg predsednika Šivica imenuje predsedstvo v komisijo iz Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo tov. Dušana Mravljeta, iz Gradbene tehniške šole Janeza Kifnerja, iz Geodetske uprave SRS Stankota Majcna, iz Biroja za regionalno prostorsko planiranje Petra Svetika in zastopnika FAGG.

e) Komisija za tisk: Predsednik Boris Kren

Predsednik tov. Kren predlaga, da bi bil v komisiji tov. Marjan Smrekar in še en član iz Štajerske po možnosti tov. Bodgan Samobor - Zlatko Lavrenčič. Prepuščeno je, da tov. Kren sam izbere sodelavce. Predlog je, da Bilten izhaja šestkrat letno, kar bo tov. Kren proučil, o tem se dokončno sklepa na seji sekretariata.

SEKCIJE

f) Kartografska: Vodja Jože Kotar

Predlog je, da se vključijo tudi negeodeti - kartografi. Želja je, da se različne karte, ki jih imajo posamezni geodetski strokovnjaki shranjujejo na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo, da bi bile pristopne vsem uporabnikom kart.

Govorili so tudi o posvetovanju o tematski kartografiji. Geografski inštitut je pripravljen posvetovanje napraviti, vendar meni sekretariat, da bi to posvetovanje organizirala Zveza GIG Slovenije odnosno Ljubljansko geodetsko društvo. Ker že obstoja sekcija za kartografijo bi lahko strokovno izvedla posvetovanje.

Sklep: Obravnavati v sekciji tudi probleme inventarizacije - dokler se ta dejavnost ne bi osamosvojila.

g) Sekcija za kataster:

Sekretariat meni, da bi to sekcijo vodil tov. Zorko Ukmar, ki naj s sodelavci naredi program posvetovanj, predavanj itd.

h) Sekcija za komunalni kataster in uporabno geodezijo:

Ni še jasno ali bodo delovale ti dve sekciji ločeno ali se bodo^{obe} združili kar mora sekretariat do naslednje seje premisliti. Vodil naj bi jo tov. Kren Boris.

V letu 1972 se bi organiziral seminar o komunalnem katastru ter organizirala predavanja.

Najnujnejše naloge, ki nas čakajo v letu 1972

- a) Posvetovanje o raziskovalnem delu v Zagrebu
- b) Problemi magisterij
- c) Problemi šolstva
- d) Posvetovanja - potrebna selekcija prispevkov - ali gre kot osebna objava ali gre na posvetovanje.

Pod 4. točko

RAZNO

- a) Govorili smo o problemih geodetske službe. Predvsem se mora razčistiti odnos ZGIG SFRJ - ZGIG Slovenije, zato je bil sprejet sklep:
Pisati Savezu geodetskih inženirja i geometara Jugoslavije o problemu geodetske službe, ter povabiti predsednika imenovanega društva, da se udeleži seje predsedstva ZGIG Slovenije. Kdaj bi se vršil sestanek se odločitev prepusti predsedniku Saveza GIG Jugoslavije in predsedniku ZGIG Slovenije.
- b) Sprejet je bil sklep, da sekretariat napravi v dogovorih z delovnimi organizacijami koledarski razpored ogledov, ekskurzij posameznih delovnih organizacij (ogled - način dela - instrumentarij itd.) ter razpored objavi v Biltenu, da bodo geodetski strokovnjaki lahko seznanjeni.
- c) Sklep je, da se tovarišicam, ki so pomagale pri tipkanju poročil, vabil itd. za društvo, kupijo novoletna darila.
- d) Svečana seja prejšnjega in sedanjega predsedstva bo v mesecu januarju. Kdaj, kje in kako - bomo poslali vabila.

Z A P I S N I K

2. seja predsedstva ZGIG Slovenije, ki se je vršila dne 17.I.1972 v prostorih Geodetske uprave SRS s pričetkom ob 17. uri

Navzoči: Tomaž Banovec, Ivan Golorej, Peter Šivic, Peter Svetik, Viljem Kos, Zmago Čermelj, Miroslav Črnivec, Lado Zima, Marjan Rebolj

Opravičeno odsotni: Branko Rojc, Janez Obreza, Boris Kren

Dnevni red:

- 1. Sklepi 1. seje predsedstva
- 2. Informacija o skupščini ZIT-a
- 3. Stališča v zvezi s sejo predsedstva zveze GIG Jugoslavije
- 4. Razno

Pod 1. točko: sklepi 1. seje predsedstva

K zapisniku 1. seje predsedstva ni bilo pripomb.

Realizacija sklepov:

- Komisija za šolstvo:

Učni program, ki ga je sestavil FAGG - geodetsko komunalni odderek je dan v razpravo. Dobili smo ga v petih izvodih ter ga razposlali ostalim društvom da čimprej dajo svoje pripombe - mnenja.

- Sklep 1. seje predsedstva:

Sporočiti geodetkim občinskim upravam, da naj tudi sami skrbijo za svojo kadrovsko zasedbo s tem, da omogočajo štipendiranje preko svojih občin na GTŠ - ostane še nadalje v veljavi. Tov. Šivic bo pripravil formulacijo in način posredovanja občinam.

- Komisija za zakonodajo:

Sestav: tov. Janez Obreza - predsednik, Zorko Ulmar, Jože Senčar, Janko Zubalič, Žiga Drinovec, Andrej Skrt, Vlado Kolman. Seznanili smo se z vlogo Jožeta Heriča o uvedbi geodetske privatne prakse v Sloveniji. Vlogo bo predsedstvo odstopilo komisiji v razpravo.

- Komisija za produktivnost:

Predsednik komisije je predložil in predsedstvo je potrdilo sledeče člane Avbelj Jože, Beden Remigij, Vovk Jože, Gorjup Zvone.

- Komisija za raziskovalno delo:

Po razpravi o raziskovalnem delu je sprejet sklep, da komisija prouči kateri referati gredo preko zveze (jih priporoča), kateri pa se objavljajo brez priporočila - samostojno - osebno.

- Komisija za tisk:

Po predlogu 1. seje predsedstva da bilten izhaja šestkrat letno, je Kren predlagal, da do nadaljnjega ostane tako kot je sedaj. Sklep: Bilten naj izhaja tako kot do sedaj 4 x letno. Bilten se mora registrirati ter mu dati novo ime - (zadolžen tov. Svetik). Povezati bi se morali z uredništvom "Geodetskega lista" o možnosti izdaje enega izvoda v slovenščini s celoletno najvažnejšo tematiko (tov. Golorej).

- Po sklepu iz 1. seje bi morali pisati SGIG Jugoslavije o njihovi udeležbi na seji predsedstva ZGIG Slovenije. Vsled vabila na sestanek ZGIG Jugoslavije 28. in 29. januarja 1972 v Titogradu tega pisma nismo poslali.

- Sprejeti sklep o izdelavi koledarskega razporeda ogledov, ekskurzij geodetskih delovnih organizacij ostane še v nadalje v veljavi, ker ga v tako kratkem času ni bilo mogoče sestaviti.

- Svežana seja prejšnjega in sedanjega predsedstva bo v mesecu februarju.

Pod 2. točko: Skupščina ZIT - Slovenije

Predsednik tov. Banovec je navzoče seznanil kaj je bilo na skupščini ZIT-a. Nekaj najvažnejših ugotovitev:

- Članstvo v ZGIG Slovenije se je povečalo relativno glede na druge organizacije.
- Dotok mlajših strokovnjakov - članov ZIT-a je majhen.
- Potrebno bi bilo zgraditi centralni dom ZIT-a.
- Pomanjkljivost skupščine ZIT-a je, da se ni dotaknila vprašanj zakona, dolgoročnega načrta razvoja SKS, raziskovalne dejavnosti reforme visokošolskega študija.
- Geodeti so dobili štiri odlikovanja.

Pod 3. točko: Seja predsedstva ZGIG - Jugoslavije

Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije je poslala vabilo na sestanek predsedstva SGIG Jugoslavije v Titograd ter zapisnik seje sekretariata SGIG Jugoslavije. Predsedstvo je menja, da bi se sestanka udeležili ter nakazali nekaj najbolj perečih stališč in to:

- Sekretariat SGIGJ ni ukrepal pri reševanju ustavnih sprememb od katerih je odvisna bodočnost geodetske službe in posredno celo stroke in posameznikov.
- Na posvetovanju v Ohridu so se pojavila različna stališča o urejanju geodetskih zadev v federaciji. S GIG Jugoslavije ni utegnila zbrati, uskladiti samoupravno sprejetih stališč in jih posredovati odgovarjajočim organom.
- Na pismo direktorjev republiških geodetskih uprav s sestanka v Sarajevu ni SGIG Jugoslavije nič ukrenil.
- Problemi geodetske stroke gredo mimo SGIGJ in tako vloga SGIGJ zgublja na pomenu.
- Pripraviti bi bilo simpozij za uskladitev mišljenj posameznih republik - kot delovni sestanek s programom (npr. 5 ljudi iz vsake republike).

Pod 4. točko: Razno

- Sklep: "Geodetski dan 1972" organiziramo v mesecu decembru in sicer 8. in 9. (petek in sobota).
- Poiskati bo potrebno teme predavanj ter predavatelje.
- Ljubljansko geodetsko društvo predlaga, da bi bil junija "Geodetski dan" ljubljanskega geodetskega društva. Predsedstvo ZGIG Slovenije ima svoje pomisleke ter predlaga Ljubljanskemu društvu, da to prouči.
- Potrebno bi bilo, da komisije do prihodnje seje pripravijo svoje programe dela.
- Seja je bila zaključena ob 19. uri.

Vinko Klemen

P O R O Č I L O

za letno skupščino o delu Društva inženirjev in geometrov Celje za čas od 3.4.1970 do 10.3.1972.

Upravni odbor društva GIG Celje je bil izvoljen na letni skupščini 3. aprila 1970. Na svoji 1. redni seji je sestavil okvirni program in to za strokovna predavanja kot tudi za strokovne ekskurzije. Zbral in posredoval je republiškemu sekretariatu vse zahtevane podatke, ki so bili potrebni za potrditev društvenega statuta. Tako je dobilo slednjič, v letu 1951 na novo ustanovljeno Geodetsko društvo Celje, svoja pisana pravila - potrjen statut v okviru katerega zdaj smiselno deluje. Naše društvo je obenem tudi član Društva inženirjev in tehnikov - DIT - Celje, kjer aktivno sodeluje pri vseh sejah (po svojem predstavniku) pa tudi pri večjih vsakoletnih akcijah, ki jih uspešno prireja DIT Celje.

Strokovna predavanja

Za svoje člane smo organizirali štiri strokovna predavanja. Vsa so se nanašala na najbolj aktualne probleme, ki se vsak dan pojavljajo v geodetski dejavnosti. Odziv na predavanja je bil zadovoljiv. Vendar bi želeli, da prihodnje pride k podobnim predavanjem še več članov zunaj Celja. Podane teme so nudile vsakemu geodetskemu strokovnjaku ne oziraje, kje je zaposlen potrebne novitete, s katerimi se neizbežno srečujemo pri delu. Kdor ne želi strokovno zaostajati je nujno, da sledi vsem napredkom geodezije. Največ takšnega znanja je moč pridobiti ravno na strokovnem predavanju, ki mu ga nudi strokovno društvo.

Udeležili smo se tudi posvetovanja o prostorskem regionalnem planiranju leta 1970 na Bledu.

Sodelovali smo še pri posvetovanju o problemih, ki nastajajo v zvezi z predvideno traso hitre ceste mimo Celja, in pa problem industrijske in pitne vode mesta Celje. Obe posvetovanji je organiziral DIT Celje.

Upravni odbor je na eni svojih sej razpravljal o predloženem programu fakultetnega študija na FAGG Ljubljana. Smatral je, da program ni smiselno sestavljen ter je v ta namen imenoval pet člansko komisijo, da prouči posamezne predmete, ki so predvideni po letnikih in sestavi pismene pripombe k urniku s posebnim poudakom o potrebi dvostopenjskega študija geodezije.

Strokovno izpopolnjevanje - višjistopenjski študij

Odbor je bil v lanskem letu tudi pobudnik za nadaljevanje študija kandidatov s srednjo šolsko izobrazbo, geometri - naj bi si z izrednim študijem višje stopnje pridobili v dveh, treh letih naziv inženir geodezije. S tem namenom smo se skupaj z Delavsko univerzo Celje, ki naj bi bila nadaljni organizator vseh akcij, dogovorili s predstavniki FAGG Ljubljana, da odprejo izredni študij višje stopnje s predavanji in izpiti v Celju. Akcija je uspela in prijavljeni kandidati imajo ugodnost, da imajo predavanja v Celju in Tako ne izgubljajo dragocenega časa, ki bi bil sicer potreben za vožnjo v Ljubljano in nazaj.

Strokovni ogledi

Prvotno predvideni ogled gradnje hidroelektrarne v Derdapu smo morali odpovedati zaradi nesprijemljive cene. V zameno za to smo organizirali ogled gradnje hitre ceste na odseku: Vrhnika - Postojna. Ekskurzija je dobro uspela in to iz dveh vidikov; visoka udeležba in pa kar najtesnejša povezava gradnje cest z neobhodno potrebnimi geodetskimi operacijami. To je šele začetek gradnje slovenske hitre ceste pri kateri bo še prenekateri geodetski strokovnjak sodeloval s svojim delom. Vsled tega smo se tudi odločili za zadnje predavanje na temo: geodetska dela pri projektiranju in trasiranju cest s posebnim poudarkom na elektronsko obdelavo geodetskih podatkov.

Prognoza za bodoče delo

Prepričan sem, da je bil s takšnim delom dosežen v veliki meri namen in cilj našega društva. Tudi v bodoče bi bilo stremeti za čim pogostejšo informiranost vseh strokovnih novitet med članstvom.

Zdaj smo priče, da se pripravlja tako dolgo pričakovani slovenski republiški zakon o geodetski dejavnosti. Mislim, da ne bi smelo biti člana iz naših vrst, ki ga ne bi zanimale vse priprave, temveč da vsak koristno prispeva svoj miselni delež za optimalno sestavljen in pozneje sprejet zakon.

Povezava s člani na območju Brežic, Krško, Sevnica ni bila dobra, mislim, da zaradi neprikladnih prometnih vez. Verjetno bi kazalo ustanoviti sekcijo v Krškem, ki bi združevala člane ondotnih predelov. Sekcija bi delovala, v okviru in ob pomoči Društva geodetskih inženirjev in geometrov Celje.

Novo izvoljenemu odboru želimo čim lepših uspehov.